

การประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 1

QR Code
เอกสารประกอบการ
ประชุม

“การจัดทำร่างคู่มือการกำกับงานวิชาการ
ด้านการจัดทำแผนด้วย SEA”

วันศุกร์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2567 เวลา 11.00 – 17.00 น.
ณ ห้องพัชรากา ชั้น 11 โรงแรมปรินซ์ พาเลซ กทม.

นโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA)

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และบริษัทที่ปรึกษา ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้เจ้าของข้อมูลเชื่อมั่นว่า สศช. และบริษัทที่ปรึกษา จะดูแลรักษาข้อมูลส่วนบุคคลและจัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม จึงขอใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ท่านลงทะเบียนไว้เพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อจัดทำรายชื่อหรือเอกสารสำหรับประกอบการประชุม
2. เพื่อประมวลผลและจัดทำรายงานสถิติผู้เข้าร่วมประชุม
3. เพื่อติดต่อประสานงานและแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม รับทราบ
4. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล รูปภาพ และวิดีโอต่าง ๆ ในวันจัดกิจกรรมประชุม/อบรม/สัมมนา ทั้งนี้ สศช. และบริษัทที่ปรึกษา จะจัดเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และเปิดเผยเท่าที่จำเป็นสำหรับการจัดการประชุม/อบรม/สัมมนา เท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มย่อย

- ❑ สร้างความเข้าใจในความสำคัญและประโยชน์ของการทำก้างานวิชาการ SEA เพื่อให้ผลลัพธ์ของการศึกษา SEA มีคุณภาพและมีประสิทธิผล
- ❑ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อคิดเห็น ในการทำก้างานวิชาการ SEA เพื่อใช้ในการจัดทำคู่มือการก้างานวิชาการ ของหน่วยงานเจ้าของแผนให้มีประสิทธิภาพ

การนำเสนอ

1

ความเป็นมาและแผน ของการจัดทำคู่มือการกำกับงานวิชาการ SEA

2

ผลการติดตามประเมินผลการศึกษา SEA ของประเทศไทย
พ.ศ. 2561-2566

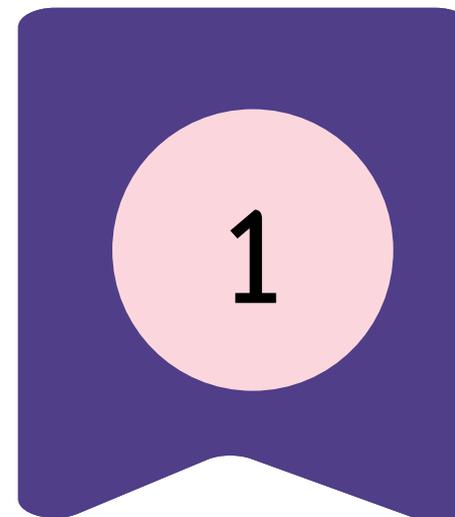
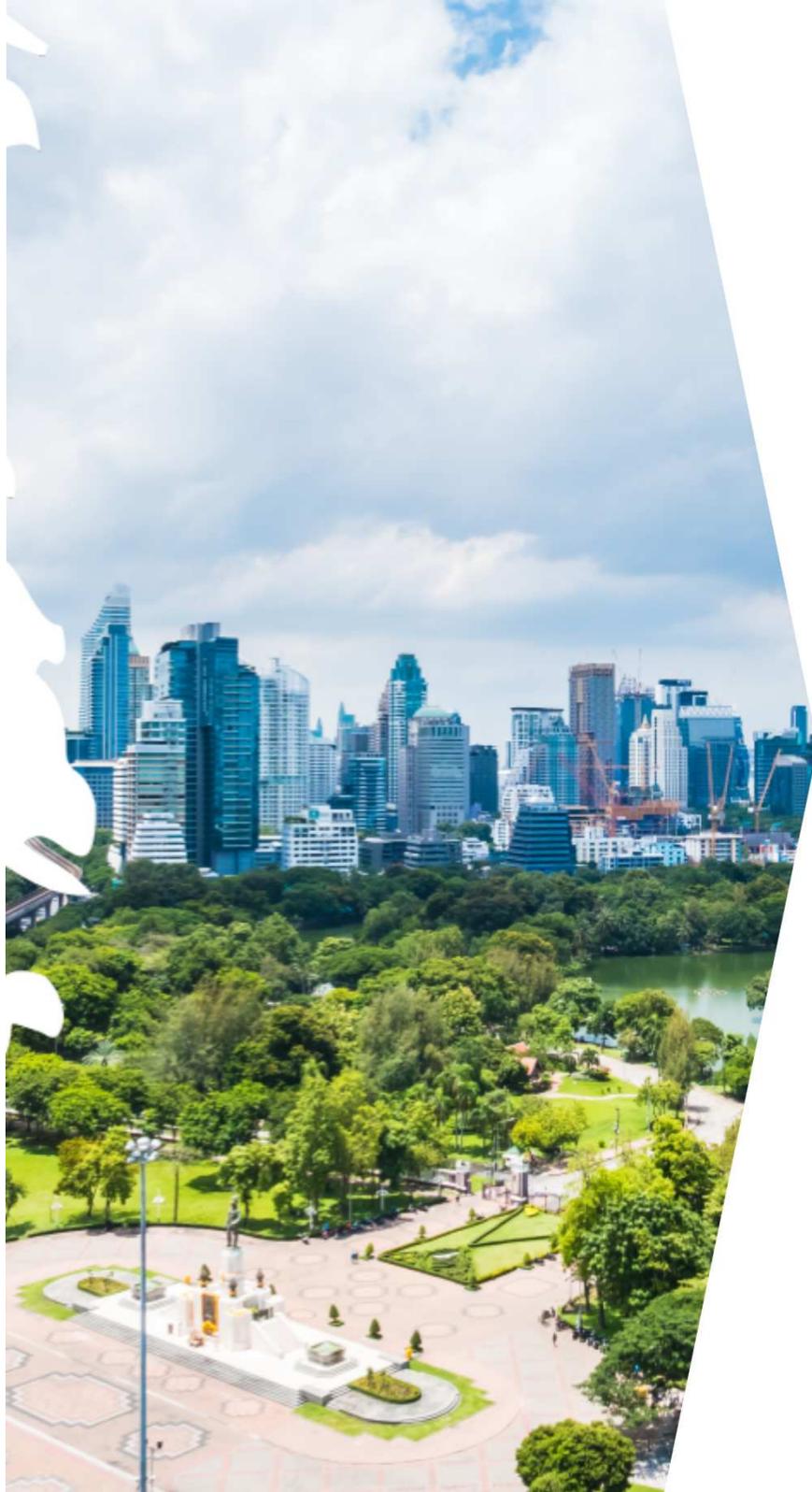
3

กรอบแนวคิด และการยกร่างคู่มือการกำกับงานวิชาการ SEA

กิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อ ร่างคู่มือฯ

ความเป็นมา และแผน ในการจัดทำคู่มือการกำกับฯ

ปัจจุบัน สศช. พัฒนากลไกทางกฎหมาย โดยผลักดัน
“ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อม
ระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ.”

เพื่อขับเคลื่อน SEA ของประเทศ

เมื่อระเบียบฯ มีผลบังคับใช้ จะขับเคลื่อนงาน SEA โดย คณะกรรมการพัฒนาการ
ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (กสย.)

(สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการ)

ปี 2567

เตรียมความพร้อม โดย

จัดทำ

“คู่มือการกำกับงานวิชาการ
ด้านการจัดทำแผนด้วย SEA”

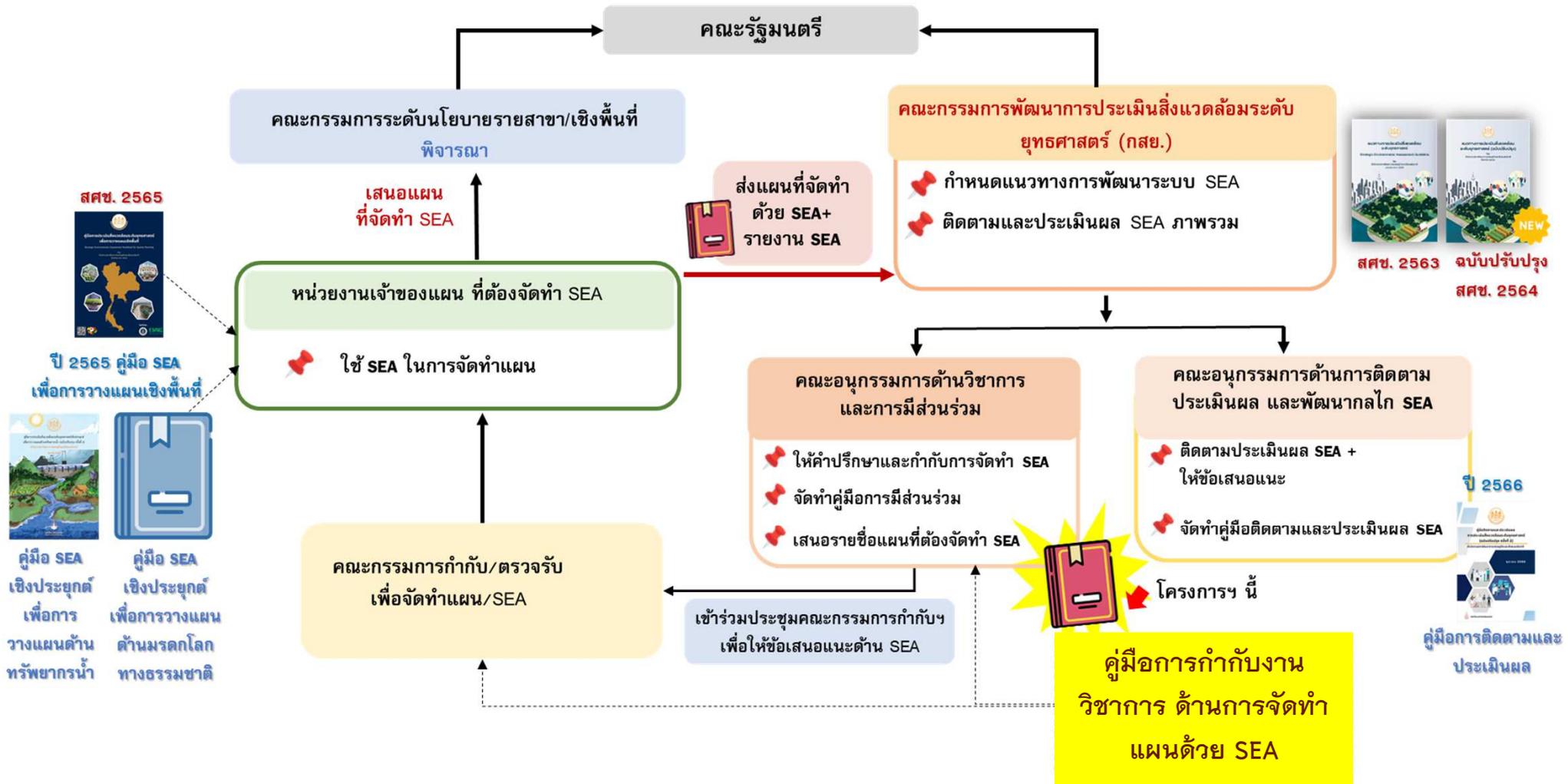
เพื่อให้สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ กสย.

- ดำเนินงานให้คำปรึกษา
- กำกับการจัดทำ SEA ของหน่วยงาน
เจ้าของแผนที่ต้องจัดทำ SEA ในร่าง
ระเบียบฯ ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
เหมาะสม สอดคล้องกับแนวทางการ
จัดทำ SEA
- สนับสนุนการจัดทำ SEA ของ
หน่วยงานเจ้าของแผน ให้มี
ประสิทธิภาพ

กรอบการดำเนินงานการขับเคลื่อน SEA และการจัดทำคู่มือกำกับฯ

	2563	2564	2565	2566	2567
1	การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง				
จัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA	ฝึกอบรมบุคคลทั่วไป (900 คน)	ฝึกอบรมทางวิชาการขั้นสูงสำหรับผู้บริหาร (ระดับสูง 18/ ระดับกลาง 95)	ฝึกอบรมกระบวนการมีส่วนร่วม (30 คน)	<ul style="list-style-type: none"> ฝึกอบรมบทบาทภาคประชาชน (140 คน) ฝึกอบรมตัวชี้วัด/ทางเลือก 	<ul style="list-style-type: none"> ฝึกอบรมการกำกับงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาด้วย SEA (50 คน)
จัดทำสื่อสาธารณะและช่องทางสื่อสาร	คู่มือ SEA ฉบับประชาชน	วิดิทัศน์: <ul style="list-style-type: none"> SEA ฉบับประชาชน SEA คืออะไร ขั้นตอน SEA 	วิดิทัศน์: <ul style="list-style-type: none"> ผลการขับเคลื่อน SEA คู่มือ SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ 	www ออกแบบเครื่องมือเชื่อมโยงข้อมูล SEA	สื่อสารสนเทศด้าน SEA (5 รูปแบบ) ระบบวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูล SEA
			การพัฒนาเว็บไซต์		
2	การเตรียมความพร้อมในการดำเนินการขับเคลื่อน SEA				
แนวทาง/คู่มือ	ปรับปรุงแนวทาง SEA ให้ปฏิบัติได้จริง <ul style="list-style-type: none"> แนวทาง SEA (สศช., 2563) แนวทาง SEA (สศช., 2564) 	คู่มือ SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> คู่มือ SEA เชิงประยุกต์แผนด้านทรัพยากรน้ำ คู่มือ SEA เชิงประยุกต์แผนด้านมรดกโลกทางธรรมชาติ คู่มือติดตามและประเมินผล SEA 	คู่มือการกำกับงานวิชาการด้านการจัดทำแผนด้วย SEA	
งานศึกษาโครงการSEA นำร่อง	โครงการนำร่อง SEA เชิงพื้นที่ (จ.ระยอง)	โครงการติดตามและประเมินผลเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ระยะเวลาที่ 1	ระยะเวลาที่ 2	โครงการการจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของ จ.สงขลาและปัตตานี	
3	การปรับปรุงร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ.				
พัฒนากลไกทางกฎหมาย	ยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ + หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 10 หน่วยงาน		กพย. เห็นชอบ วันที่ 8 มี.ค. 66 ครม. เห็นชอบ วันที่ 18 ก.ค. 66 ผ่านการตรวจพิจารณาจาก กคอ. คณะที่ 5 อยู่ระหว่างการพิจารณาของ ครม. อีกครั้ง	คณะกรรมการ กสย. คณะอนุกรรมการ 2 ชุด	ด้านวิชาการ ด้านการติดตาม

กลไกการขับเคลื่อน SEA และการสนับสนุนของคู่มือกำกับฯ

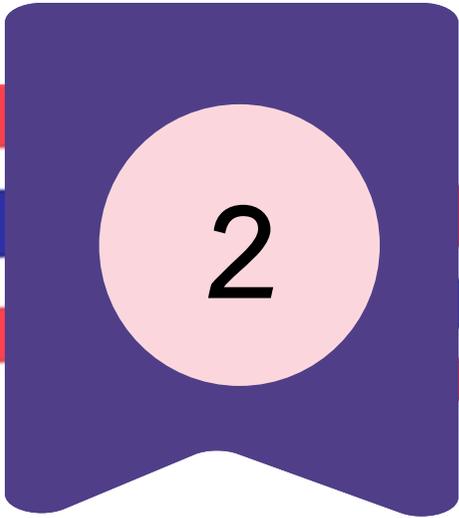

8

ประเภทแผน ตามร่างระเบียบฯ SEA และเป้าหมายผู้ใช้คู่มือกำกับฯ

ประเภทแผน ที่จัดประชุมในวันนี้

2

ผลการติดตามประเมินผลการศึกษา

SEA ของประเทศไทย

พ.ศ. 2561-2566

โครงการจัดทำ SEA ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2566 จำนวน 11 โครงการ

ประเภทของ SEA	SEA พื้นที่ลุ่มน้ำ (9 โครงการ) 	SEA พลังงาน (1 โครงการ) 	SEA การใช้ประโยชน์ที่ดิน (1 โครงการ)
โครงการจัดทำ SEA	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่ลุ่มน้ำสะแกกรัง (ปี 2562-2563) 2. โครงการพัฒนาน้ำต้นทุนลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกง (ปี 2562-2563) 3. พื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก (ปี 2562-2563) 4. พื้นที่ลุ่มน้ำชี (ปี 2562-2563) 5. พื้นที่ลุ่มน้ำมูล (ปี 2562-2564) 6. พื้นที่ลุ่มน้ำเพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ (ปี 2563-2564) 7. พื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้ตะวันตก (ปี 2563-2564) 8. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง (ปี 2564-2565) 9. พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ปี 2564-2565) 	<p>- สำหรับพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในภาคใต้ (ปี 2562-2565)</p>	<p>- ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ปี 2562-2563)</p>

โครงการจัดทำ SEA ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2566 จำนวน 11 โครงการ

ทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูล
ทุติยภูมิโดยใช้ตัวแบบ CIPP

อ้างอิงวิธีการศึกษาจากรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการขับเคลื่อนการ
ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ปี พ.ศ. 2563 (สศช., 2564)

โครงการจัดทำ SEA ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2566 จำนวน 11 โครงการ

บริบท (Context)

หน่วยงานที่จัดทำ SEA มีอำนาจตามกฎหมายในการจัดทำแผน และการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ จึงมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการจัดทำ SEA

ปัจจัยนำเข้า (Input)

<p>กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กระบวนการ จัดทำ SEA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ทุกโครงการมีผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในการจัดทำ EIA กระบวนการจัดทำ SEA มีลักษณะคล้ายกับการจัดทำ EIA 	<ul style="list-style-type: none"> มีการกำหนดผู้เชี่ยวชาญด้าน SEA จำนวน 1 ท่าน ไม่มีแผนยุทธศาสตร์หรือแผนงานที่ชัดเจนสำหรับนำมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> มีการกำหนดผู้เชี่ยวชาญด้าน SEA จำนวน 2 ท่าน และมีการปรับเพิ่มภายหลัง ยังไม่ชัดเจนในการนำกระบวนการจัดทำ SEA และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำ SEA ไปประกอบในกระบวนการวางแผน
<p>กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กระบวนการ วางแผน</p>	<p>ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการจัดทำแผนไม่ได้ลงรายละเอียดไปถึงระดับแผนงาน แต่มีการวิเคราะห์สอดคล้องของแนวทางการพัฒนากับแผนต่าง ๆ ที่อยู่เหนือขึ้นไปหรือแผนที่เกี่ยวข้อง</p>		<p>เนื่องจากไม่ชัดเจนในกระบวนการจัดทำแผน จึงยังไม่ชัดเจนในการกำหนดวิธีการ และกระบวนการในการจัดทำ SEA</p>

โครงการจัดทำ SEA ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2566 จำนวน 11 โครงการ

ปัจจัยนำเข้า (Input)

<p>กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กระบวนการมี ส่วนร่วม</p>	<p>แต่ละโครงการมีผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมเพียงคนเดียว ซึ่งไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม</p>	<p>มีผู้เชี่ยวชาญไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทำให้ต้องใช้ระยะเวลาและกระบวนการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมมากกว่าโครงการอื่น</p>	<p>มีผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม</p>
<p>กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน/ ราย สาขา</p>	<p>มีการนำประสบการณ์การกำหนดโครงสร้างผู้เชี่ยวชาญสำหรับโครงการ EIA และ Feasibility Study มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเป็นพลวัตสูง ในกระบวนการจัดทำ SEA รวมถึงชุดข้อมูลที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์เชิงบูรณาการ และการจัดเก็บ ตีความ วิเคราะห์ และประเมินชุดข้อมูลที่ได้มาจากกระบวนการมีส่วนร่วม</p>	<p>มีการวางตัวผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ครอบคลุมมิติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน</p>	

กระบวนการ (Process)

การประสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

สามารถปรับปรุงเชิงคุณภาพให้ดีขึ้นได้ ควรมีการปรับปรุงในเชิงคุณภาพ ทั้งในมิติการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย การสื่อสาร และการแปลความหมาย รวมทั้งมีความพยายามที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มประชาสังคม กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียและกลุ่มประชาชนที่มีความเปราะบาง รวมทั้งผู้ที่มีความเห็นต่างเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือในระดับที่สามารถยอมรับได้

กระบวนการ (Process)

การจัดทำ SEA ตามมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

การกำหนดวัตถุประสงค์/ จุดมุ่งหมายในการจัดทำ SEA

มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของ SEA ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทฯ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาแหล่งน้ำและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน แต่ยุทธศาสตร์ในแผนหลักจะเน้นไปตามแผนแม่บทฯ 6 ด้าน และมุ่งเน้นที่กิจกรรมเป้าหมายในแต่ละพื้นที่

มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ และยุทธศาสตร์และแผนการพลังงานไฟฟ้าภาคใต้

การกำหนดวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการจัดทำ SEA ไม่ได้มีการอธิบายถึงความสอดคล้องและไม่สอดคล้องของวัตถุประสงค์ของ SEA กับของแผน

โครงการจัดทำ SEA ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2566 จำนวน 11 โครงการ

กระบวนการ (Process)

การจัดทำ SEA ตามมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

การกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในการจัดทำแผนรวมถึงทางเลือก “ไม่ดำเนินการ”

โครงการทั้งหมดมีการกำหนดตัวชี้วัดก่อนที่จะมีการกำหนดประเด็นที่จะประเมิน ตัวชี้วัดจึงไม่มีความจำเพาะเจาะจงกับวัตถุประสงค์และข้อมูลฐานที่ทำการวิเคราะห์ มีเพียงโครงการ SEA พื้นที่ลุ่มน้ำโขง ตะวันออกเฉียงเหนือที่มีตัวชี้วัดที่มีความจำเพาะเจาะจง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และข้อมูลฐานมากกว่า

มีตัวชี้วัดที่มีความจำเพาะเจาะจงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และข้อมูลฐานมากกว่า

ไม่มีการกำหนดทางเลือก “ไม่ดำเนินการ” และการกำหนดทางเลือกเป็นการกำหนดในเชิงนโยบาย หรือ MODE ที่มีความแตกต่างกัน

กระบวนการ (Process)

การจัดทำ SEA ตามมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

การอธิบายแนวโน้มผลกระทบสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมสำคัญ การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบที่ส่งผลต่อความยั่งยืน และการอธิบายวิธีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โครงการทั้งหมดมีการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบที่ส่งผลต่อความยั่งยืนจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น
โครงการ SEA พื้นที่ลุ่มน้ำโขง ตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการอธิบายวิธีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากยุทธศาสตร์หรือทางเลือก

มีการอธิบายวิธีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากยุทธศาสตร์หรือทางเลือก

ไม่มีการอธิบายวิธีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากยุทธศาสตร์หรือทางเลือก

กระบวนการ (Process)

การจัดทำ SEA ตามมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

ความครบถ้วนในการบรรเทาผลกระทบเชิงลบและการส่งเสริมผลกระทบเชิงบวก และการกำหนดมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์เลวร้ายที่สุดที่อาจเกิดขึ้นจากการนำแผนสู่การปฏิบัติ

โครงการทั้งหมดมีการจัดทำมาตรการความยั่งยืนที่ครบถ้วนแต่ไม่มีความเชื่อมโยงกับผลกระทบของทางเลือก เนื่องจากไม่ได้มีการระบุขอบเขตทางเลือกที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่กำหนดบนพื้นฐานของตัวชี้วัดทั่วไปที่ได้มีการกำหนดไว้แต่ต้น มีเพียงโครงการ SEA พื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง และพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการกำหนดมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์เลวร้ายที่สุดที่อาจเกิดขึ้นจากการนำแผนสู่การปฏิบัติ

มีการจัดทำมาตรการความยั่งยืนที่ครบถ้วนแต่ไม่มีความเชื่อมโยงกับผลกระทบของทางเลือก เนื่องจากไม่ได้มีการระบุขอบเขตทางเลือกที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่กำหนดบนพื้นฐานของตัวชี้วัดทั่วไปที่ได้มีการกำหนดไว้แต่ต้น

มีการกำหนดมาตรการความยั่งยืนจากการวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสที่จะเกิดจากยุทธศาสตร์ครบถ้วน

กระบวนการ (Process)

การจัดทำ SEA ตามมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

ความเชื่อมโยงของการติดตามไปยังขั้นตอนการติดตามผลอื่น ๆ อาทิ การติดตามในการจัดทำ EIA การติดตามและประเมินผลของแผน แผนงาน โครงการ เป็นต้น

โครงการทั้งหมดไม่ได้มีการระบุวิธีการติดตามและประเมินผล SEA ที่ชัดเจน

โครงการทั้งหมดไม่ได้มีการระบุวิธีการติดตามและประเมินผล SEA ที่ชัดเจน

มีการระบุแนวทางการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนกว่า แต่ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ยังไม่ชัดเจน

ผลลัพธ์ (Output)

การนำ SEA ไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการจัดทำแผน

มี 2 โครงการ ได้แก่ SEA ลุ่มน้ำแม่กลอง และพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือที่นำ SEA ไปใช้ประโยชน์ โดยการผนวกผลการจัดทำสอดแทรกไปกับด้านต่าง ๆ ตามที่แผนแม่บทฯ ของประเทศกำหนดไว้ แต่สำหรับแผนแม่บทฯ ของพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีการกำหนดกิจกรรมเพิ่มเติมที่เสนอแนะโดยภาคประชาสังคม นอกเหนือจากแผนแม่บทฯ 6 ด้าน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาก่อนนำแผนไปปฏิบัติ

โครงการที่เหลือมีข้อมูลเกี่ยวกับแผนไม่เพียงพอ

SEA สำหรับพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในภาคใต้ ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนากำลังไฟฟ้าของประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม

ไม่ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านบริบท (Context)

- ประเทศไทยมีการขับเคลื่อนเพื่อสนับสนุนและเตรียมความพร้อมในการกำหนดกฎหมายด้าน SEA
- หน่วยงานมีการนำ SEA ไปช่วยในการจัดทำแผน หรือหน่วยงานที่มีการจัดทำ SEA ที่ผ่านมา **ต่างมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง** ในการวางแผนและการขับเคลื่อนเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

- การกำหนดทีมผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการที่ผ่านมา **ยังจำเป็นต้องส่งเสริมบทบาทของผู้เชี่ยวชาญกระบวนการวางแผนผู้เชี่ยวชาญด้าน SEA และทีมผู้เชี่ยวชาญที่จะมาร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น**

ด้านกระบวนการ (Process)

จากผลการทบทวนและประเมินการจัดทำ SEA ของหน่วยงานที่ผ่านมา พบประเด็น ดังนี้

- ❖ การกำหนดขอบเขต โดยภาพรวมยังขาดการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงปัญหาและศักยภาพของพื้นที่กับประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น
- ❖ ข้อจำกัดในเรื่องการกำหนดตัวชี้วัดที่สอดคล้องและบ่งชี้ความสำเร็จของประเด็นยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น
- ❖ การพัฒนาและประเมินทางเลือกมีการกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ตามแนวทาง แต่ยังไม่มีการประเมินผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบของแต่ละทางเลือกอย่างชัดเจน และไม่ได้มีการอธิบายถึงเหตุผลในการตัดทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งออกไป
- ❖ การกำหนดมาตรการความยั่งยืนนั้นส่วนใหญ่จะไม่สามารถบ่งชี้ความเชื่อมโยงกับกับผลกระทบของทางเลือก
- ❖ การกำหนดแผนงานและงบประมาณในการติดตามและประเมินผลยังไม่ชัดเจน

ด้านผลลัพธ์ (Output)

การนำ SEA บูรณาการกับการจัดทำแผน

- ❖ พบว่าส่วนใหญ่ มีการนำผลการจัดทำ SEA ไปใช้ประโยชน์ โดยการผนวกผลการจัดทำ สอดแทรกไปกับรายละเอียดของแผนด้านต่าง ๆ
- ❖ บางโครงการยังไม่สามารถประเมินผลเชิงผลลัพธ์ได้ เนื่องจากข้อมูลผลลัพธ์ของการนำแผน ไปปฏิบัติยังไม่เพียงพอ

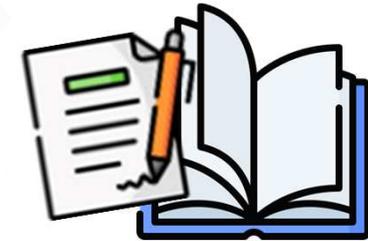
กรอบแนวคิด
และการยกร่างคู่มือการดำเนินงาน
วิชาการ SEA

แนวทางและขั้นตอน การจัดทำคู่มือการกำกับฯ

เอกสาร

แนวทางฯ

ทบทวนแนวทาง คู่มือ
ด้าน SEA ที่ใช้ใน
ประเทศ เอกสารแนวทางการ
การประเมินสิ่งแวดล้อม
ระดับยุทธศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง) (สศช.,
2564) และคู่มือต่าง ๆ

ทบทวน ประสบการณ์
บทเรียนจาก
ประเมินผลการจัดทำ
SEA ในไทย

ทบทวนวรรณกรรม
ล่าสุดที่เกี่ยวข้องกับการ
กำกับการศึกษา SEA
ทั้งของไทยและ
ต่างประเทศ

เอกสารแนวทางและคู่มือ SEA ของประเทศไทย

แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อม
ระดับยุทธศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2564)

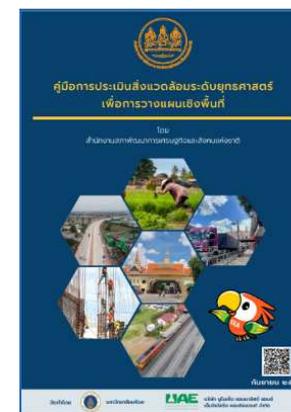
คู่มือ

เอกสาร
แนวทางฯ

ปี 2565

คู่มือ SEA
เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

ปี 2566

คู่มือ SEA เชิงประยุกต์ **รายสาขา**

- แผนการจัดการทรัพยากรน้ำ

คู่มือ SEA เชิงประยุกต์ **เชิงพื้นที่**

- แผนการจัดการมรดกโลกทางธรรมชาติ

ประสบการณ์ บทเรียน จากการนำแนวทาง SEA (สศช., 2564) ไปใช้

(ประเด็นและข้อควรระวัง เพื่อการจัดทำคู่มือกำกับฯ)

อ้างอิง : แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2564)

ประเด็นสำคัญ

ข้อควรระวัง

1

การกลั่นกรองแผน ที่ต้องจัดทำ SEA (Screening)

- การพิจารณารายชื่อแผนที่ควรทำ SEA โดยหน่วยงาน
เจ้าของแผน ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ
ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. (เป็นแผน
ระดับ 3 / แผนแม่บท / แผนยุทธศาสตร์ ที่นำไปสู่การพัฒนา
โครงการที่ต้องจัดทำ IEE/EIA/EHIA)

- ต้องพิจารณาความพร้อมด้านบุคลากร
และงบประมาณ ของหน่วยงานเจ้าของแผน

2

การกำหนดขอบเขต (Scoping)

2.1

การทบทวนและการวิเคราะห์
แผนและยุทธศาสตร์และ
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการระบุ
ประเด็นสำคัญ

- วิเคราะห์แผน ยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบ ข้อตกลง
และความร่วมมือ
- วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่และสถานการณ์ต่าง ๆ
- ระบุขอบเขต ได้แก่ ขอบเขตเชิงพื้นที่ (ขอบเขตเดียวกันกับ
การจัดทำ แผน) และขอบเขตเชิงเวลา (ตามวงรอบของแผน
หรือช่วงเวลาของแผน ที่ต้องทบทวน ที่ยังเหลืออยู่)

- ต้องครอบคลุมทั้งนโยบาย แผน ในระดับ
ที่เหนือกว่า แผนระดับเดียวกัน แผนในระดับ
พื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

2.2

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย
และการจัดทำแผนการ
สื่อสารและการมีส่วนร่วม

- วิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของผู้มีส่วนได้เสีย
- กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับขั้นตอนการจัดทำ
SEA
- ทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

- การจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
ควรมีโครงสร้างที่ชัดเจน ต่อเนื่องตลอด
กระบวนการ
- สามารถทบทวน/ปรับปรุงได้ตลอดช่วงเวลา
ของกระบวนการ SEA

2

การกำหนดขอบเขต (ต่อ)

ประเด็นสำคัญ

ข้อควรระวัง

2.3

การวิเคราะห์ประเด็น
ยุทธศาสตร์
เป้าหมายการพัฒนา
วัตถุประสงค์เพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน
และตัวชี้วัด

กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

- มีจุดเน้นและมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ / คำนึงถึงเป้าหมายระยะยาว แต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ครอบคลุมปัญหาที่หลากหลาย
- ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด ควรครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

กำหนดเป้าหมายการพัฒนา

- สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ และ SDGs
- เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมกำหนดเป้าหมาย

กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ระบุวัตถุประสงค์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ ให้สามารถบรรลุ SDGs
- พิจารณาจากนโยบายและแผนระดับต่าง ๆ

กำหนดตัวชี้วัด

- สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และต้องพิจารณาความพร้อมของข้อมูล
- สามารถติดตามตรวจสอบได้อย่างต่อเนื่อง ในระยะยาว
- ไม่ซับซ้อน แต่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแม่นยำ

กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

- ต้องสอดคล้องกับกฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ต้องสอดคล้องกับการพัฒนาของภาคส่วนอื่น ๆ

กำหนดเป้าหมายการพัฒนา

- หลีกเลี่ยงการแสดงถึงวิธีการพัฒนา

กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ควรสอดคล้องกับเป้าประสงค์ (Target) ของ SDGs
- ควรได้รับความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย

กำหนดตัวชี้วัด

- ต้องสอดคล้องกับบริบทและประเด็นของแผนการพัฒนานั้น ๆ
- ไม่กำหนดตัวชี้วัดจำนวนมากเกินไป
- ต้องแสดงหน่วยและแหล่งที่มา

2 การกำหนดขอบเขต (ต่อ)

ประเด็นสำคัญ

ข้อควรระวัง

2.4 การประเมินข้อมูลฐาน (Baseline Assessment)

- การทบทวนข้อมูลของตัวชี้วัดในประเด็นยุทธศาสตร์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่บ่งบอกสถานการณ์ของพื้นที่ โดยผลลัพธ์ของข้อมูลฐานจะใช้เป็นสภาพปกติ (BAU)
- เป็นได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- มาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล

- ต้องมีระยะเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่ผ่านมา
- ควรนำเสนอ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อความเข้าใจตรงกัน เป็นที่ยอมรับ

2.5 การรายงานการกำหนดขอบเขต

สรุปผลลัพธ์ของทุกขั้นตอนย่อยในการกำหนดขอบเขต เพื่อยืนยันว่าการกำหนดขอบเขตได้รับการยอมรับจาก ทุกภาคส่วน สามารถนำไปใช้ประกอบการพัฒนา

- ควรนำเสนอ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อความเข้าใจตรงกัน เป็นที่ยอมรับ

โจทย์ = จะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดทำ SEA โดยถูกต้องตามหลักวิชาการ มีคุณภาพ มีประสิทธิผล ได้อย่างไร

3

การพัฒนาและการ
ประเมินทางเลือก

ประเด็นสำคัญ

ข้อควรระวัง

3.1

การพัฒนาทางเลือก

การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

- สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาและประเด็นยุทธศาสตร์ / ประเด็นการพัฒนาของพื้นที่
- มีความเป็นไปได้และเหมาะสมสำหรับการเป็นทางเลือก และสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนา อย่างเท่าเทียมกัน
- ครอบคลุมมิติของความต้องการได้การพัฒนา และความ ต้องการพัฒนา
- มีทางเลือกการใช้เทคโนโลยี/กระบวนการใหม่

- มีทางเลือกไม่มากเกินไป (3-4 ทางเลือก)
- ไม่เป็นลักษณะต่อยอด (Add Up) จากทางเลือกก่อนหน้า- ผสมผสาน Top-down approach และ Bottom-up approach รวมถึง ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย

3.2

การประเมินทางเลือก

1. การประเมินผลกระทบ ที่เกิดจากทางเลือก

(ผลกระทบทางตรง ทางอ้อม สะสม ขอบเขตในวงกว้าง
ข้ามพรมแดน)

2. การเปรียบเทียบทางเลือกเพื่อระบุทางเลือกที่

เหมาะสม

(เป็นการให้คะแนนและเรียงลำดับคะแนนของแต่ละ
ทางเลือก เปรียบเทียบกับ BAU เพื่อระบุทางเลือกที่
เหมาะสม นำไปสู่การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน)

- ควรดำเนินการในหลากหลายกลุ่ม
ของ ผู้มีส่วนได้เสีย
- ไม่ควรใช้การลงคะแนนเสียงข้างมาก
(Vote)

โจทย์ = จะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดทำ SEA โดยถูกต้องตามหลักวิชาการ มีคุณภาพ มีประสิทธิผล ได้อย่างไร

ประเด็นสำคัญ

ข้อควรระวัง

4

การกำหนดมาตรการ
เพื่อความยั่งยืน

1. มาตรการส่งเสริม (Enhancement)
พัฒนาให้ผลลัพธ์ของทางเลือกที่เหมาะสมก่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้น
2. มาตรการหลีกเลี่ยง (Avoidance)
ปรับเปลี่ยนวิธีการอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบจากการดำเนินงานตามทางเลือกที่เหมาะสม
3. มาตรการลดหรือบรรเทา (Mitigation / Reduction)
วิธีการลดหรือบรรเทาผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามทางเลือกที่เหมาะสมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

- ต้องสอดคล้องกับระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผน
- มีกรอบระยะเวลา เช่น มาตรการระยะสั้น กลาง ยาว
- ระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

5

การจัดทำรายงาน
การศึกษา SEA

- เป็นการสรุปผลการดำเนินงาน SEA ทุกขั้นตอนข้างต้น เพื่อใช้ในการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล และสื่อสารต่อประชาชน ประกอบด้วย 1) รายงานเชิงวิชาการ 2) รายงานฉบับประชาชน

- ควรนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย และนำกลับมาทบทวนปรับปรุงให้ดีขึ้น ก่อนนำไปบูรณาการจัดทำร่างแผนต่อไป

วรรณกรรมต่างประเทศ

Handbook on Strategic Environmental Assessment โดยเฉพาะจาก Part III: Issues of Effectiveness, Chapter 7: Strategic environmental assessment effectiveness (Therivel and Gonzalez, 2021) และวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1) ความพร้อมของบริบทแวดล้อมที่สนับสนุนการจัดทำ SEA (Context):

เช่น กฎหมายและคู่มือที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดทำ SEA ที่ดี

2) กระบวนการขั้นตอนการจัดทำ SEA ที่ครบถ้วน (Procedural):

มีกระบวนการการจัดทำ SEA ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การประเมินข้อมูลฐานและการพิจารณาทางเลือก

3) การใช้การมีส่วนร่วมเพื่อพิจารณาความเห็นที่หลากหลาย (Plurality):

ช่วยในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดทำ SEA เป็นไปตามแนวทางประชาธิปไตย

4) ผลลัพธ์ของ SEA บูรณาการกับการจัดทำแผน (Substantive):

ส่งผลในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการวางแผนที่ดียิ่งขึ้น

5) การใช้ SEA เป็นไปตามบรรทัดฐานอย่างเหมาะสม (Normative):

สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และทำให้เกิดความเท่าเทียม และลดการแลกเปลี่ยนแบบยอมได้ยอมเสีย (trade-offs) ให้น้อยที่สุด

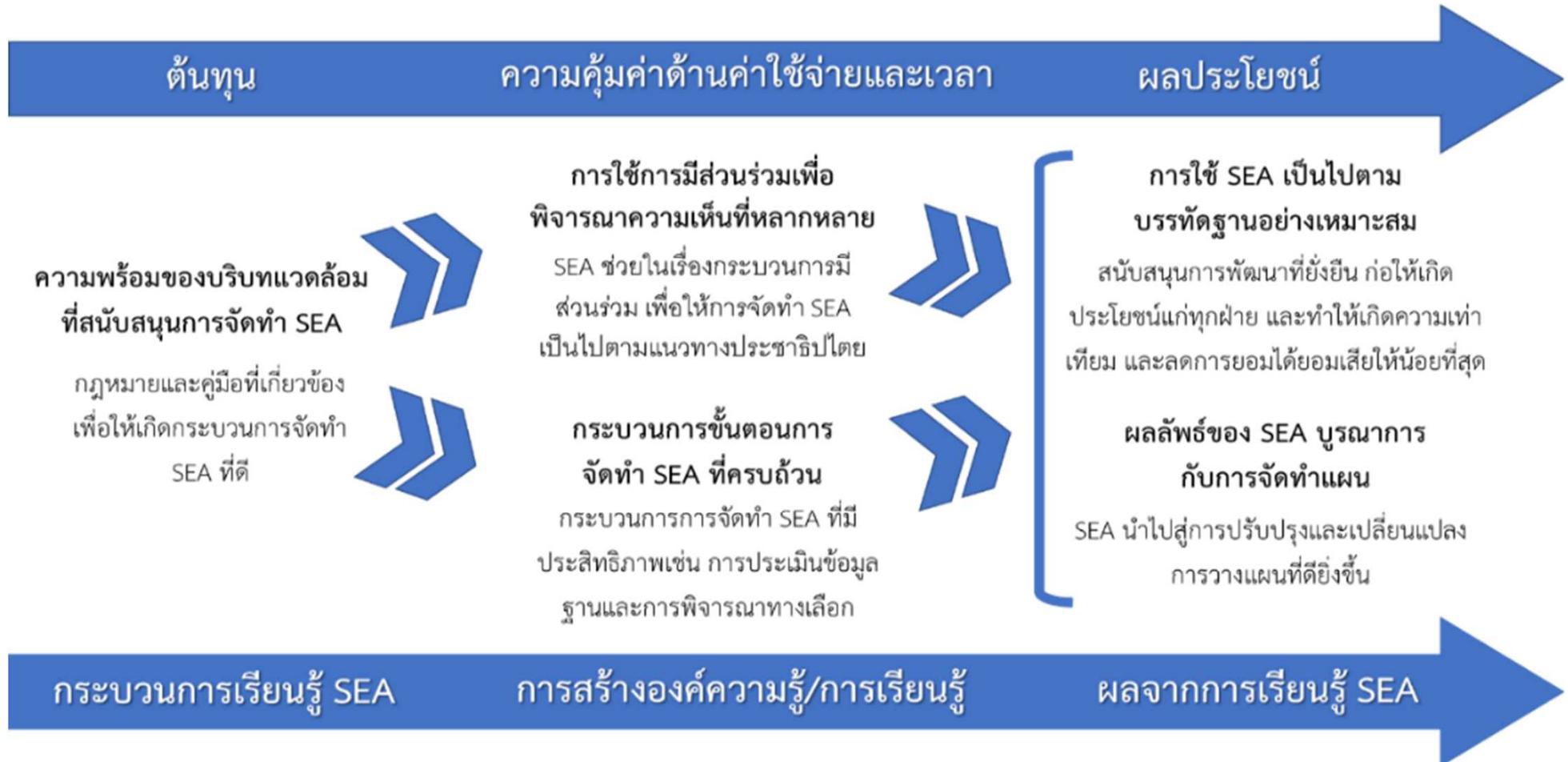
6) การสร้างองค์ความรู้และการเรียนรู้ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียจากผลลัพธ์ของ SEA (Knowledge and Learning):

ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียมีความเข้าใจและเปลี่ยนทัศนคติ เนื่องจากผลลัพธ์ของ SEA และผลกระทบของแผน ช่วยปรับปรุงการใช้แนวทางปฏิบัติ SEA ด้วย

7) ประโยชน์และความคุ้มค่าของ SEA ด้านค่าใช้จ่ายและเวลา (Transactive):

กระบวนการ SEA มีประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายและคุ้มค่าในการใช้เวลาศึกษา ทำให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย

การเชื่อมโยงของมิติต่าง ๆ เพื่อให้ SEA มีคุณภาพและประสิทธิผล

หากประสิทธิผลของมิติ “ก่อนหน้า” มีคุณภาพไม่ดี อาจเป็นการจำกัดประสิทธิผลของมิติที่เกิดขึ้น “ภายหลัง” (ประสิทธิผลลดลง) (Tokarezyk-Dorociak, 2019)

การทบทวนแนวทางและคู่มือประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนาคู่มือกำกับงานวิชาการ SEA

ผลการทบทวนแนวทางและคู่มือการจัดทำ SEA ของประเทศไทย

- แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2564ข)
- คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ (สศช., 2565ก)
- คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (เชิงประยุกต์) เพื่อการวางแผนด้านทรัพยากรน้ำ (สศช. 2566ก)
- (ร่าง) คู่มือติดตามและประเมินผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช. 2566ข)

แนวทางและคู่มือการจัดทำ SEA ของประเทศไทยมุ่งเน้นที่กระบวนการ/ขั้นตอนการจัดทำ SEA รวมทั้งเกณฑ์และตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประเด็นในการพิจารณาประกอบด้วย

- 1) การกลั่นกรอง ที่มีความครอบคลุมประเด็นการกลั่นกรองจากประเภทและระดับของแผน การกลั่นกรองโดยใช้เกณฑ์ (Criteria) และการกลั่นกรองโดยใช้แนวทางผสมผสาน
- 2) การกำหนดขอบเขต ที่มีการพิจารณาการทบทวนและวิเคราะห์แผนและยุทธศาสตร์และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการระบุขอบเขตเชิงพื้นที่และเชิงเวลา
- 3) การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด รวมถึงการประเมินข้อมูลฐาน และการรายงานการกำหนดขอบเขต
- 4) การพัฒนาทางเลือก ที่มีการพิจารณาโดยการหาสภาพตามปกติและการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ
- 5) การประเมินทางเลือก ที่พิจารณาจากการประเมินผลกระทบที่เกิดจากทางเลือกต่าง ๆ และการพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้

การทบทวนแนวทางและคู่มือประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนาคู่มือกำกับงานวิชาการ SEA

ผลการทบทวนแนวทางและคู่มือการจัดทำ SEA ของประเทศไทย

- แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2564ข)
- คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ (สศช., 2565ก)
- คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (เชิงประยุกต์) เพื่อการวางแผนด้านทรัพยากรน้ำ (สศช. 2566ก)
- (ร่าง) คู่มือติดตามและประเมินผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช. 2566ข)

- 6) การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน ที่มีความครอบคลุมทั้งมาตรการส่งเสริม มาตรการหลีกเลี่ยงผลกระทบ และมาตรการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น
- 7) การจัดทำรายงานการศึกษา SEA ที่มีทั้งฉบับวิชาการและฉบับประชาชน
- 8) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีอยู่ในทุกระบวนการ/ขั้นตอนของการจัดทำ SEA ซึ่งครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน SEA และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียในด้านอิทธิพลต่อความสำเร็จของแผน ด้านผลประโยชน์ ระดับของผู้มีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนการสื่อสาร เทคนิคและวิธีการมีส่วนร่วม รวมทั้งการคำนึงถึงข้อควรพิจารณาการมีส่วนร่วมที่ดี
- 9) การควบคุมคุณภาพของการจัดทำ SEA
- 10) การติดตามและประเมินผลแผน
- 11) การระบุเกณฑ์และตัวชี้วัดการประเมินผล SEA ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ แนวทางการวิเคราะห์เพื่อการประเมินผล SEA การรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล กรอบระยะเวลาการติดตามประเมินผล และการจัดทำรายงานผลการประเมิน ซึ่งที่ปรึกษาจะใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการกำกับงานวิชาการด้านการจัดทำแผนด้วย SEA เพื่อให้คู่มือมีความครบถ้วน สมบูรณ์ ถูกต้องและเป็นไปตามหลักวิชาการ

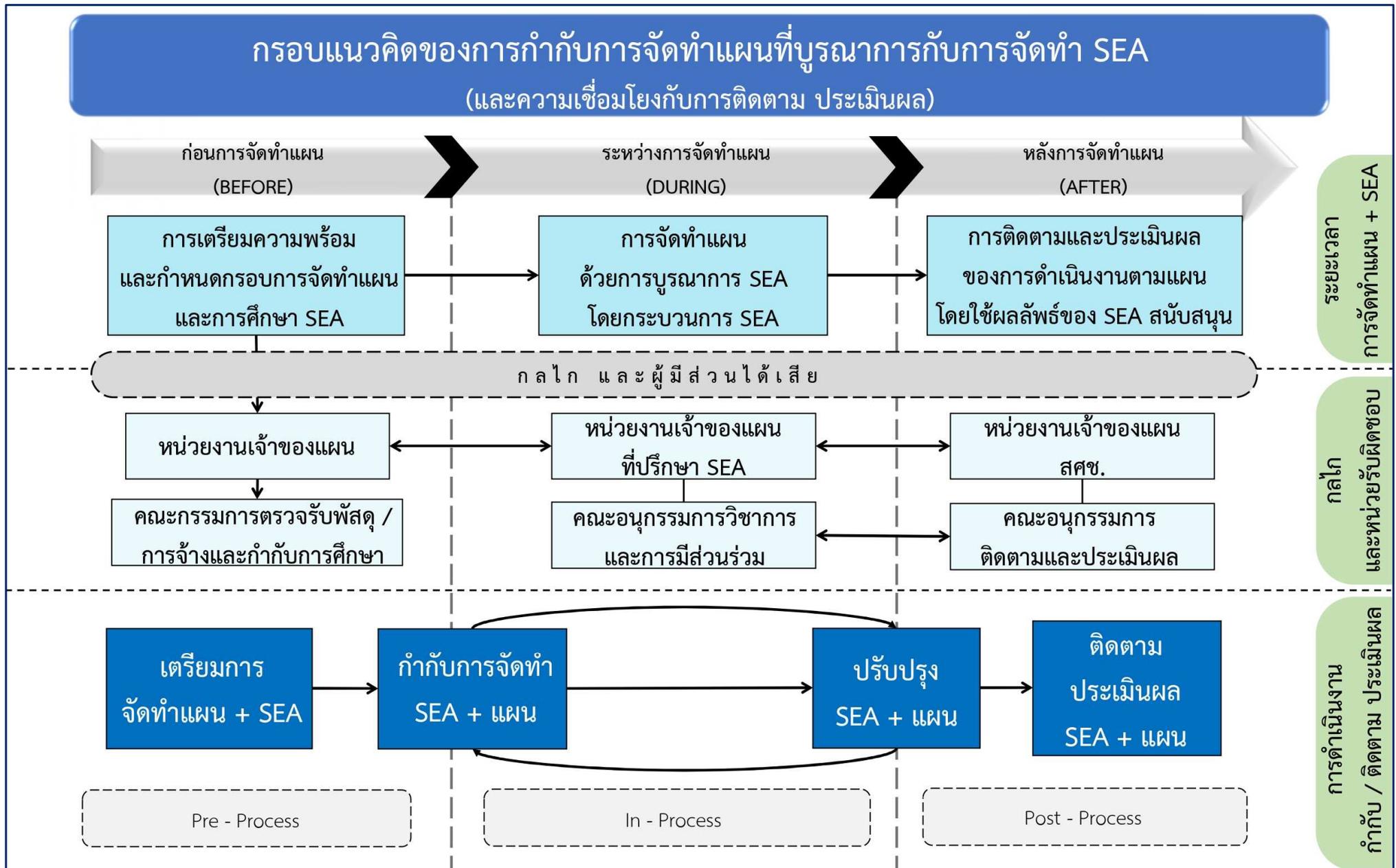
(ร่าง) คู่มือการทำกับงานวิชาการ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาด้วย SEA

โดย
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กุมภาพันธ์ 2567

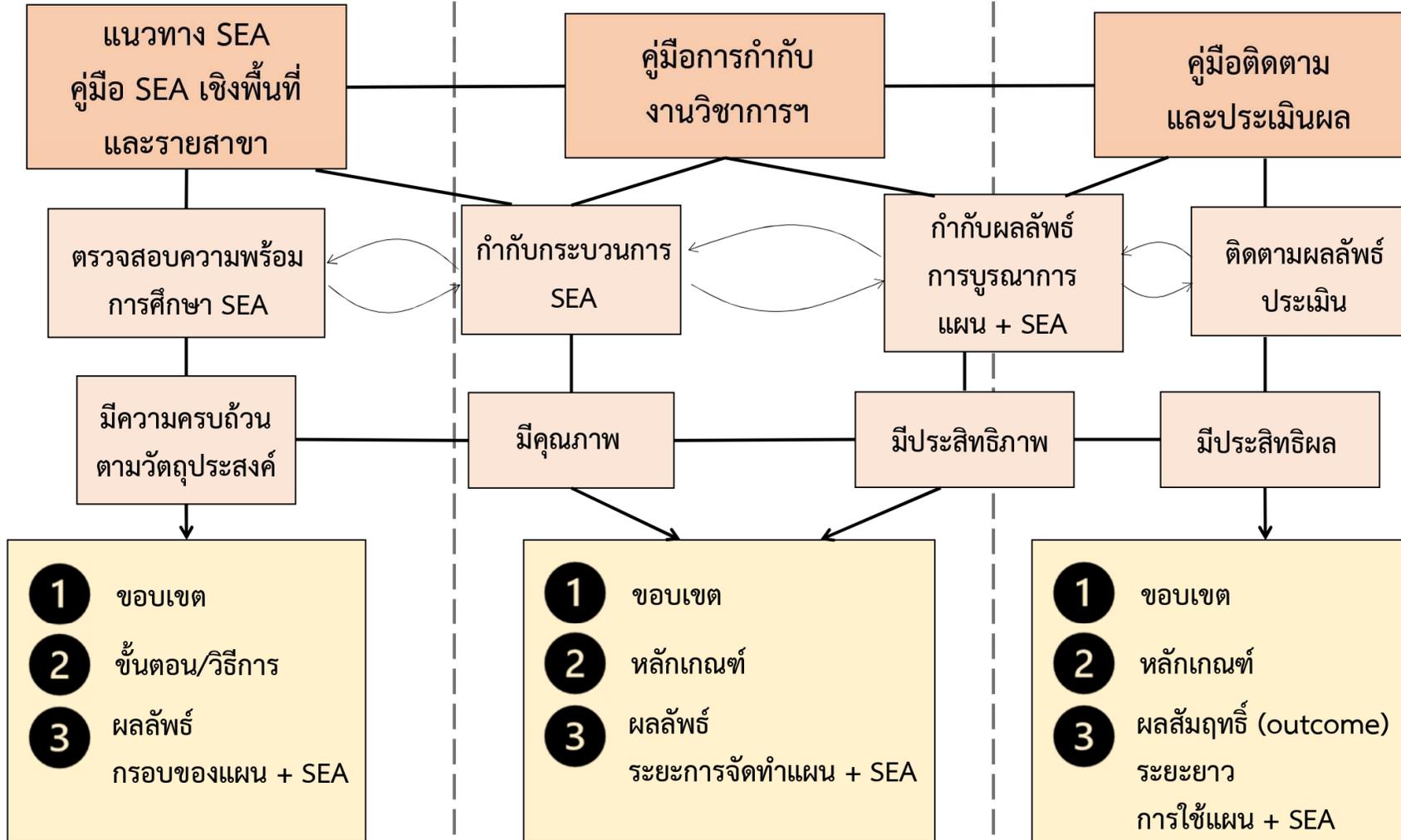

(ร่าง) คู่มือการทำกับ งานวิชาการ ด้านการจัดทำแผน ด้วย SEA

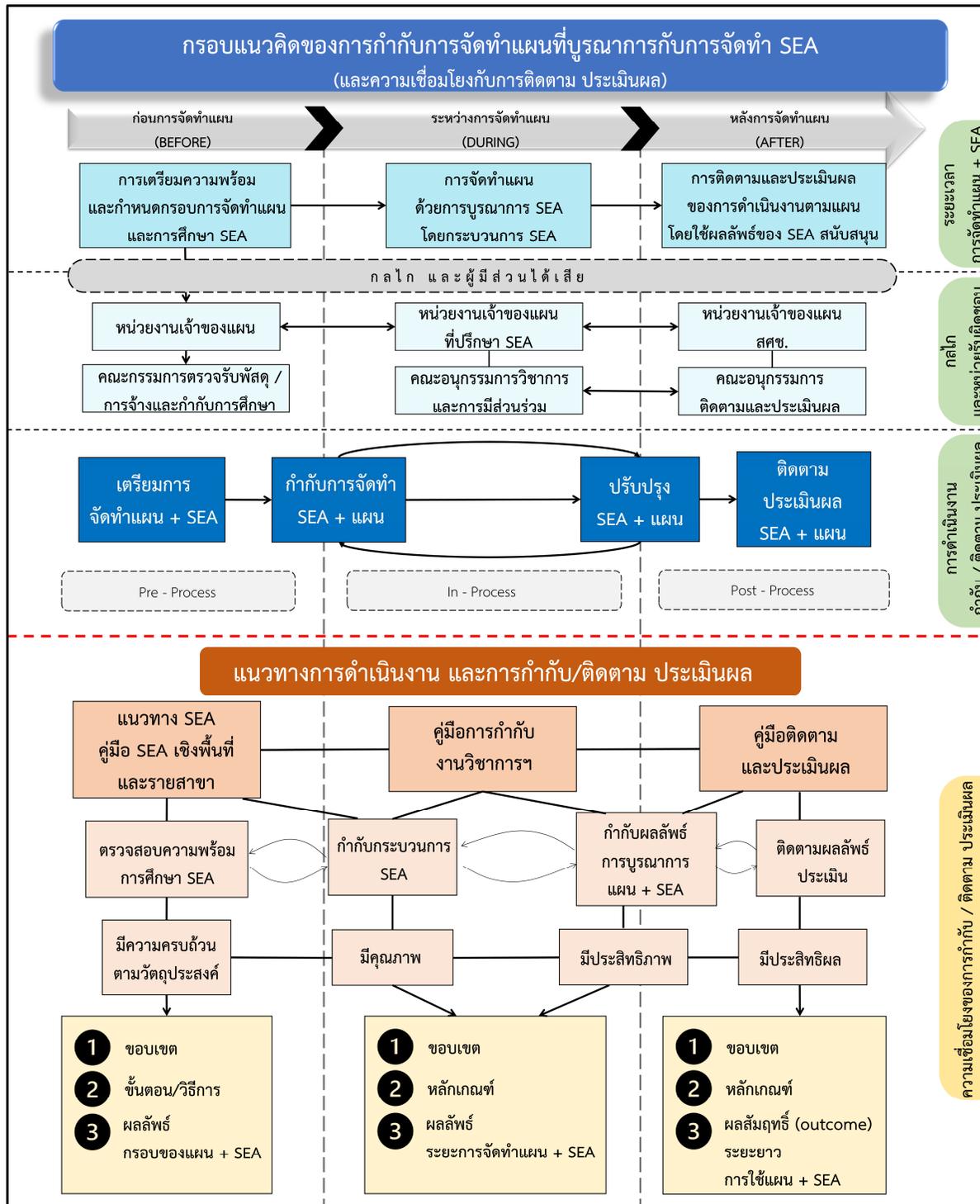
(1st draft, กุมภาพันธ์ 2567)

แนวทางการดำเนินงาน และการกำกับ/ติดตาม ประเมินผล

ความเชื่อมโยงของการกำกับ / ติดตาม ประเมินผล

สรุปกรอบแนวคิด
ของการกำกับการจัดทำแผนที่บูรณาการกับการจัดทำ SEA
(และความเชื่อมโยงกับการติดตาม ประเมินผล)

วัตถุประสงค์ของคู่มือการกำกับฯ

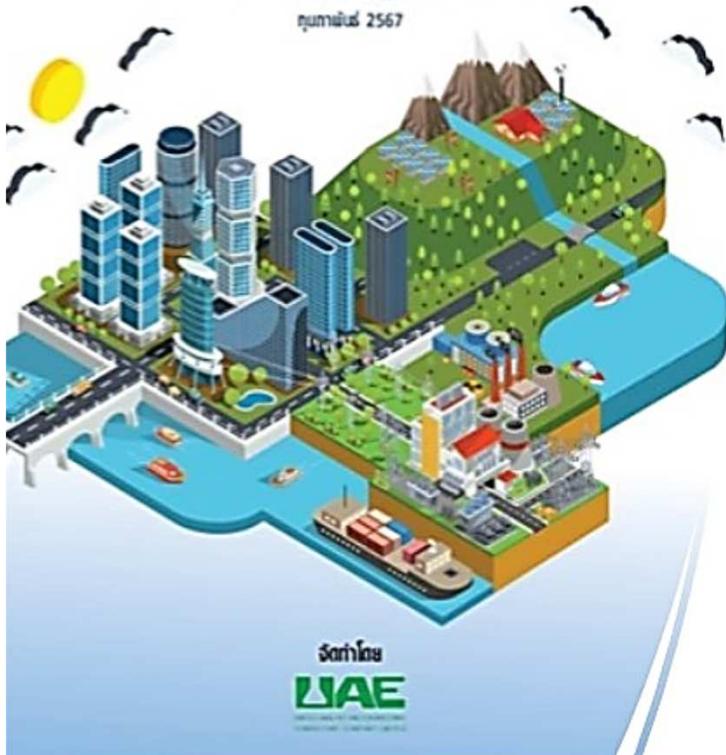

(ร่าง) คู่มือการกำกับงานวิชาการ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาด้วย SEA

ไทย

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กฎหมาย 2567

จัดทำโดย
IAE

1

เป็นเอกสารด้านวิชาการ สำหรับผู้ใช้เพื่อการกำกับติดตามตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานของกระบวนการ SEA เพื่อให้ผลลัพธ์ของ SEA บรรลุการนำไปใช้ในการจัดทำแผน

2

เพื่อให้แน่ใจว่า มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังกระบวนการจัดทำ SEA อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานจนแล้วเสร็จ

สามารถบ่งชี้ว่า มีการจัดทำ SEA ที่อาจมีความเบี่ยงเบนและไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ และมีประเด็น วิธีการ หลักการและข้อมูลที่ต้องพิจารณาในการศึกษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและครบถ้วนแล้วหรือไม่

คู่มือฯ จะช่วยผู้กำกับ
การจัดทำ SEA
ในประเด็นต่อไปนี้

1) ดำเนินงานตรวจสอบ

ติดตามตรวจสอบ ฝ้าระวังกระบวนการ SEA เพื่อป้องกันการเบี่ยงเบน ประเด็น หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องพิจารณา ให้แก่ผู้ศึกษาและหน่วยงาน ดำเนินงานจัดทำแผน

3) ให้คำแนะนำ

ให้คำแนะนำที่มุ่งงานศึกษา แนวทางการจัดทำแผนด้วย SEA เพื่อสนับสนุนผู้มีอำนาจตัดสินใจ ในการยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลของกระบวนการ SEA ตามเป้าหมาย

2) ประเมินการจัดทำ

ประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพ และผลลัพธ์ของการจัดทำ SEA ให้สอดคล้อง เป็นไปตามมาตรฐานกฎระเบียบ และวัตถุประสงค์ รวมถึงแนวทางปฏิบัติที่ดี

4) พัฒนา ปรับปรุง

ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเป็นเลิศ ในแนวทางปฏิบัติของ SEA ของประเทศ โดยทำให้ผลลัพธ์จากการกำกับการจัดทำ SEA ให้เป็นบทเรียนที่ได้เรียนรู้ และโอกาสในการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของ SEA ต่อการจัดทำแผน

1) คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนด้วย SEA

บุคคลและคณะบุคคลที่รับผิดชอบในการจัดทำขอบเขตงานจ้างที่ปรึกษา กำกับเชิงวิชาการ และตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้นำทิศทางเชิงกลยุทธ์ ในการจัดทำ SEA และการจัดทำแผน เพื่อดูแลกระบวนการ SEA อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ผู้ทำหน้าที่ประกันคุณภาพและติดตามประเมินผล

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาและดำเนินการกลไก การติดตามประเมินผล และการประกันคุณภาพ เพื่อประเมินและเพิ่มประสิทธิภาพของแนวทางปฏิบัติ และผลลัพธ์ของ SEA

2) ผู้บริหารระดับสูง

ผู้นำและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดนโยบาย ที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก ข้อเสนอแนะ และสถานภาพล่าสุด เกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และผลกระทบของการจัดทำ SEA เพื่อนำไปกำหนดนโยบายและสนับสนุนการตัดสินใจของแผน

4) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

ผู้เชี่ยวชาญซึ่งสามารถให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำ SEA ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดทำ SEA มีความครอบคลุม โปร่งใสและตอบสนอง ให้เกิดประโยชน์และจัดข้อกังวลของผู้มีส่วนได้เสีย

3) เจ้าหน้าที่กำกับดูแลและการปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่ให้กำกับการจัดทำ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมาย ให้ดูแล การปฏิบัติตามข้อกำหนด ทางกฎหมาย กฎระเบียบ และหน่วยงานที่กำกับการนำผลลัพธ์ของ SEA ไปใช้ในการจัดทำแผน

Outline หัวข้อของคู่มือการกำกับฯ

บทที่ 1 แนะนำคู่มือ

- 1.1 บทนำ
- 1.2 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
- 1.3 กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้คู่มือ
- 1.4 ประโยชน์ของคู่มือ

บทที่ 2 การทบทวนก่อนการกำกับการจัดทำ SEA

- 2.1 กระบวนการ SEA ในการจัดทำแผน
- 2.2 หลักการและแนวคิดการบูรณาการ SEA
กับการวางแผน

บทที่ 3 การกำกับกระบวนการ SEA

- 3.1 หลักการและแนวทางการกำกับ
- 3.2 การกำกับกระบวนการ SEA

บทที่ 4 การกำกับ SEA แบบองค์รวม

- 4.1 การกำกับประสิทธิผล SEA
- 4.2 การกำกับปัจจัยสนับสนุนของ
SEA

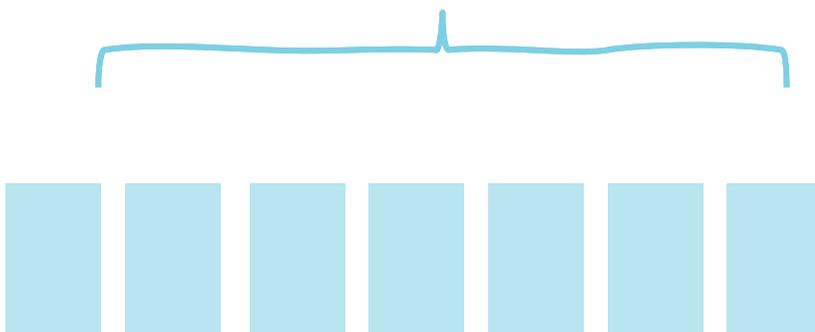
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การกำกับกระบวนการ SEA

1

ช่วงก่อนจัดทำ SEA และการวางแผน

- เพื่อตรวจสอบ ประเมินว่าหน่วยงานที่จะจัดทำแผนโดยใช้กระบวนการ SEA มีความพร้อมที่จะเริ่มกระบวนการจัดทำ SEA หรือไม่
- ตรวจสอบว่า หน่วยงานจะสามารถจัดทำ SEA ได้แบบต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก มีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใสหรือไม่

2

ช่วงดำเนินการ ตามขั้นตอนการจัดทำ SEA

- เพื่อตรวจสอบ ประเมิน ในแต่ละกระบวนการของการจัดทำ SEA ว่ามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ หรือไม่

หัวข้อการกำกับในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำ SEA

1. วัตถุประสงค์

เป็นคำอธิบายว่าการกำกับในแต่ละขั้นตอน ทำเพื่ออะไร มุ่งหวังผลอะไร

2. ขอบเขต

เป็นการอธิบายว่า การกำกับแต่ละขั้นตอน ครอบคลุมประเด็นที่จะพิจารณาอะไร อย่างไรบ้าง

3. หลักเกณฑ์

เป็นเนื้อหาส่วนสำคัญ ที่ผู้กำกับงานวิชาการ จะต้องใช้สำหรับการกำกับการจัดทำ SEA
เกณฑ์การกำกับดังกล่าว กำหนดขึ้นความสมบูรณ์ ถูกต้อง และมีค่าเกณฑ์การประเมินการดำเนินงาน
ที่ยอมรับได้ทางวิชาการ

4. ผลลัพธ์

เป็นส่วนที่คาดการณ์ผลที่เกิดขึ้นจากที่มีการกำกับในแต่ละขั้นตอน ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้
หากพบประเด็นที่ต้องมีการจัดทำหรือปรับปรุง ผู้กำกับฯ ควรประเมิน แนะนำ ช่วยเหลือ และเสนอ
การปรับปรุงในประเด็นใด อย่างไร เพื่อให้กระบวนการจัดทำ SEA มีประสิทธิภาพ

ลักษณะหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับ

- การพิจารณาผลดำเนินงานตามเกณฑ์ จะพิจารณาจาก**การดำเนินงานตามเกณฑ์ขั้นต่ำ** ที่ได้กำหนดตามรายการ โดยใช้เครื่องมือ Checklist
- **ประเมินแบบ ผ่าน/ไม่ผ่าน** ในเกณฑ์แต่ละรายการ
- หน่วยงานที่จัดทำ SEA **สามารถดำเนินการเพิ่มเติมหรือเสริมขึ้นไป** จากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ได้
- ผลจากการประเมิน จะเป็นประเด็นที่เสนอให้หน่วยงานปรับปรุง เพิ่มเติมต่อไป

ลักษณะรายการการกำกับ (checklist)				
เกณฑ์การประเมิน	การดำเนินการ (มี/ไม่มี)	ผลการประเมิน		สิ่งที่ต้องปรับปรุง/ ข้อเสนอแนะ
		ผ่านเกณฑ์	ไม่ผ่านเกณฑ์	
.....				
.....				

1.1) ความพร้อมเชิงการบริหารจัดการและกลไกของหน่วยงาน

ขอบเขต : ประเมินความพร้อมของหน่วยงานที่จะจัดทำแผนด้วย SEA ในเชิงการบริหารจัดการ เช่น การมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน การเสริมความเข้าใจของกระบวนการ SEA รวมถึงความครอบคลุมของการสื่อสารภายใน

เกณฑ์การกำกับ :

- **คณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ที่จัดทำ SEA**
 - มีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่จัดตั้งโดยเฉพาะ และระบอบองค์ประกอบของคณะกรรมการ/คณะทำงานไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุม
 - คณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่จัดตั้งขึ้น มีความโปร่งใส และอิสระ จากการจัดทำแผนตามขั้นตอนปกติของหน่วยงาน เพื่อไม่ให้เกิดการจัดทำ SEA มีความโน้มเอียง (bias)
- **ความเข้าใจ และการสื่อสารภายในของหน่วยงาน เกี่ยวกับการจัดทำ SEA**
- **ความพร้อมด้านรูปแบบ ช่องทาง ในการรับและเผยแพร่ข้อมูล รวมถึงการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย**

1.2) ความครอบคลุม ครบถ้วน เหมาะสม ของกรอบประเด็นการศึกษา ที่ระบุไว้ในขอบเขตงาน (TOR) หรือการกลั่นกรอง (Screening)

ขอบเขต :

- 1) การพิจารณากลั่นกรองความสอดคล้องของแผนที่จะจัดทำ SEA กับประเภทแผนตามร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. รวมถึง การกลั่นกรองโดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เพื่อพิจารณาความจำเป็นของการจัดทำแผนด้วย SEA และรูปแบบการจัดทำ SEA
- 2) การประเมินความครอบคลุม ครบถ้วน และสอดคล้อง ของการกำหนดขอบเขตงาน (TOR) ของการจัดทำแผนด้วย SEA กับแนวทางการจัดทำ SEA ซึ่งเป็นกระบวนการกลั่นกรอง (Screening)

เกณฑ์การกำกับ :

- ความสอดคล้องของแผน กับประเภทแผนที่ควรจัดทำ SEA ตามร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. ... หรือระเบียบ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ผลการกลั่นกรองโดยใช้เกณฑ์ หรือการกลั่นกรองแบบผสมผสาน
- ผลการกลั่นกรอง การทบทวนความจำเป็นและรูปแบบการจัดทำแผนด้วย SEA
- หลักการ เหตุผล เป้าหมาย รวมถึงผลผลิตหรือผลลัพธ์ จากการทำแผนด้วย SEA ได้พิจารณาประเด็นที่มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือไม่
- พิจารณาความสอดคล้องกัน ของวัตถุประสงค์ของแผน กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำ SEA โดยพิจารณาจากกรอบการทำงาน

1.2) ความครอบคลุม ครบถ้วน เหมาะสม ของกรอบประเด็นการศึกษา ที่ระบุไว้ในขอบเขตงาน (TOR) หรือการกลั่นกรอง (Screening)

เกณฑ์การกำกับ (ต่อ) :

- มีการกำหนดขอบเขตการศึกษา ที่ครอบคลุมการวิเคราะห์ ทบทวน จัดทำข้อมูล ตามขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงความครอบคลุมของผลผลิต เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการจัดทำ SEA อย่างครบถ้วน
- ขอบเขตการทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงผลผลิตจากการจัดทำ SEA แต่ละขั้นตอน ได้ให้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับระดับของแผน (Hierarchy of Plan) หรือไม่
- มีการกำหนดให้ทบทวน วิเคราะห์ คาดการณ์ข้อมูล ที่ครอบคลุมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม
- องค์ประกอบของผู้เชี่ยวชาญ มีความครอบคลุม เหมาะสม สอดคล้องกับประเภทของแผน
- การกำหนดรายการผลผลิตของ TOR ที่ครอบคลุม รายงานการกำหนดขอบเขต รวมถึงการจัดทำรายงานวิชาการ และรายงานฉบับประชาชน เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ
- เปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุม ต่อเนื่อง ตลอดกระบวนการจัดทำ SEA
- การพิจารณาประเด็นภาพรวมอื่น ๆ เช่น ความเพียงพอและสอดคล้องกัน ของจำนวนบุคลากร ระยะเวลา และงบประมาณ ในการจัดทำแผนด้วย SEA

1) ขั้นตอนการกำหนดขอบเขต (Scoping)

ขอบเขต :

- การกำกับเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของการกำหนดความต้องการ และประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ และผลกระทบของแผนที่อาจเกิดขึ้น
- การตรวจสอบความเชื่อมโยง สอดคล้องของผลการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ กับการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวชี้วัด และความเป็นไปได้ที่การกำหนดขอบเขตต่าง ๆ จะถูกพัฒนาหรือดำเนินการได้จริง
- การตรวจสอบว่า มีกระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ได้ทำความเข้าใจ และร่วมเสนอข้อห่วงกังวลและประเด็นสำคัญ และการจัดทำเอกสารการกำหนดขอบเขต ที่สรุปวัตถุประสงค์ วิธีการ และขอบเขตของ SEA อย่างชัดเจน

ประกอบด้วยการกำกับ 5 ขั้นตอนย่อย

- 1.1) การวิเคราะห์ ทบทวนแผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และระบุขอบเขตการจัดทำ SEA
- 1.2) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
- 1.3) การวิเคราะห์และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด
- 1.4) การประเมินข้อมูลฐาน (Baseline Assessment)
- 1.5) การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต

1.1) การวิเคราะห์ ทบทวนแผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และระบุขอบเขตการจัดทำ SEA

เกณฑ์การกำกับ :

- ความครอบคลุมของรายการการทบทวนนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้อง
 - ต้องพิจารณา ทบทวนบริบทของแผนที่จะจัดทำ SEA ว่าจะมีความสอดคล้อง เชื่อมโยง กับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ อะไร
 - ในระดับใดบ้าง ทั้งในระนาบแนวตั้ง (Vertical) หรือในระดับที่สูงหรือต่ำกว่า และระนาบแนวนอน (Horizontal) หรือระดับเดียวกันกับแผน
- ผลการทบทวนข้อมูล การวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนา (Development Gap) และการวิเคราะห์แรงขับเคลื่อน (Driving Forces)
 - ทบทวนประเด็นปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ที่ได้ดำเนินการทบทวน และนำมาวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนา และการวิเคราะห์แรงขับเคลื่อน อย่างรอบด้าน เพื่อใช้จัดทำแผนต่อไป
- ผลการระบุขอบเขตในการจัดทำ SEA
 - ขอบเขตเชิงพื้นที่
 - ขอบเขตเชิงระยะเวลา

1.2) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

เกณฑ์การกำกับ :

- **ความครอบคลุม ครบถ้วน เหมาะสม** ของการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงการพิจารณาประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ กลุ่มผู้ที่มีอำนาจน้อย (Less Power Group) กลุ่มเปราะบาง รวมถึงกลุ่มเยาวชน
- **ความครอบคลุม ครบถ้วน**ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย จากระดับของแผน และประเภทของแผน ที่จะจัดทำด้วย SEA
- มีการวิเคราะห์**บทบาทและความเกี่ยวข้อง**ของผู้มีส่วนได้เสีย **ในมิติการได้รับประโยชน์ และอิทธิพลต่อความสำเร็จ**ของการจัดทำแผน
- **มีผลการจัดลำดับความสำคัญ**ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นในการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
- **มีการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม** ที่สอดคล้องกับผลการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ขั้นตอน และระยะเวลาของกระบวนการจัดทำ SEA รวมถึงมีความโปร่งใส
- **มีการกำหนดรูปแบบ ช่องทางการรับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อห่วงกังวล** ที่จะถูกรวบรวมและพิจารณาอย่างเพียงพอและมีความต่อเนื่องตลอดกระบวนการจัดทำ SEA / **มีกลไกและช่องทางการสื่อสาร** ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงได้

1.3) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด

เกณฑ์การกำกับ :

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

- มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ รวมถึงช่องว่างการพัฒนา และแรงขับเคลื่อน
- มีความสอดคล้องกับระเบียบ ข้อกำหนด กฎหมาย รวมถึงทิศทางการพัฒนาของภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง
- มีความครอบคลุมประเด็นปัญหา ประเด็นการพัฒนาสำคัญ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- **จัดให้มีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย** เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างประเด็นยุทธศาสตร์ ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม โดยให้มีการสรุปผลรวมจากทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย **เพื่อให้ได้ร่างประเด็นยุทธศาสตร์ร่วมกัน**

1.3) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด (ต่อ)

เกณฑ์การกำกับ :

การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา

- ต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและสภาพปัญหา
- ต้องสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์
- สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยหลีกเลี่ยงการแสดงถึงวิธีการพัฒนา

การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- มีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ หรือไม่
- มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของนโยบาย แผน ระดับต่าง ๆ และสามารถบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือไม่
- มีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ได้ร่างวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

1.3) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด (ต่อ)

เกณฑ์การกำกับ :

การกำหนดตัวชี้วัด

- ต้องมีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงบริบทเชิงพื้นที่ เชิงเวลาของแผนนั้น ๆ โดยครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- รายการตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่น มีแหล่งข้อมูล สามารถรวบรวมข้อมูลได้จริง มีความพร้อมของข้อมูล
- มีการแสดงหน่วยของตัวชี้วัดและแหล่งที่มา ที่ชัดเจน
- หากตัวชี้วัดนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อการใช้วิเคราะห์ แต่ไม่สามารถหาข้อมูลได้ ควรใช้ตัวชี้วัดโดยอ้อม (Indirect Indicator) หรือตัวแทนตัวชี้วัด (Proxy Indicator) แทน

1.4) การประเมินข้อมูลฐาน (Baseline Assessment)

เกณฑ์การกำกับ :

- มีการทบทวน วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สถานการณ์ และ การเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างครบถ้วน ครอบคลุม
- มีการรวบรวมข้อมูลและประเมินข้อมูลฐานตามองค์ประกอบของตัวชี้วัดด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (หรือตามลักษณะของตัวชี้วัด) ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะตัวชี้วัด และ ความพร้อมของข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลตติยภูมิ
- พิจารณาว่าการประเมินข้อมูลฐาน มีอนุกรมเวลาที่เหมาะสม หรือไม่
- พิจารณาสมมติฐาน วิธีการ เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูล และแหล่งข้อมูล ซึ่งต้องมีความโปร่งใส รอบคอบ ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์/วิชาการ
- พิจารณาความครอบคลุม ถูกต้อง ของการแสดงผลสภาพแวดล้อมและแนวโน้มในปัจจุบัน
- มีการบันทึก หรือจัดทำสรุปข้อมูลฐาน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการประเมินทางเลือก การพัฒนาในอนาคตได้

1.5) การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต

เกณฑ์การกำกับ :

- **ความครอบคลุม ครอบคลุม ขอบถ้วน** ของการจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต โดยต้องมีองค์ประกอบ ครอบคลุมผลการกำหนดขอบเขต ตั้งแต่การวิเคราะห์ ทบทวนแผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ระบุขอบเขตการจัดทำ SEA การพิจารณาประเด็นการพัฒนา ที่สำคัญ การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ผลการวิเคราะห์และจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวชี้วัด การรวบรวม ประเมิน และคาดการณ์ข้อมูลฐาน
- **มีกระบวนการนำเสนอ และรับฟังความคิดเห็นต่อรายงานการกำหนดขอบเขต** จากผู้มีส่วนได้เสีย **เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เป็นที่ยอมรับ** ก่อนที่จะดำเนินการสู่ขั้นตอนอื่นของการจัดทำ SEA ต่อไป

2) การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternatives Development and Assessment)

ขอบเขต :

- การกำกับให้แผน มีการสร้าง ออกแบบ และประเมินทางเลือก (Alternatives) ของประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ตัดสินใจในการเสนอทางเลือกที่เหมาะสม สำหรับใช้วางแผน เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายการพัฒนาและบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืน ผ่านกระบวนการพัฒนาและประเมินทางเลือกอย่างรอบคอบ

3.1)

การพัฒนาทางเลือก

ประกอบด้วย

- การหาสภาพปกติ
- การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

3.2)

การประเมินทางเลือก

2) การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternatives Development and Assessment)

3.1) การพัฒนาทางเลือก

เกณฑ์การกำกับ :

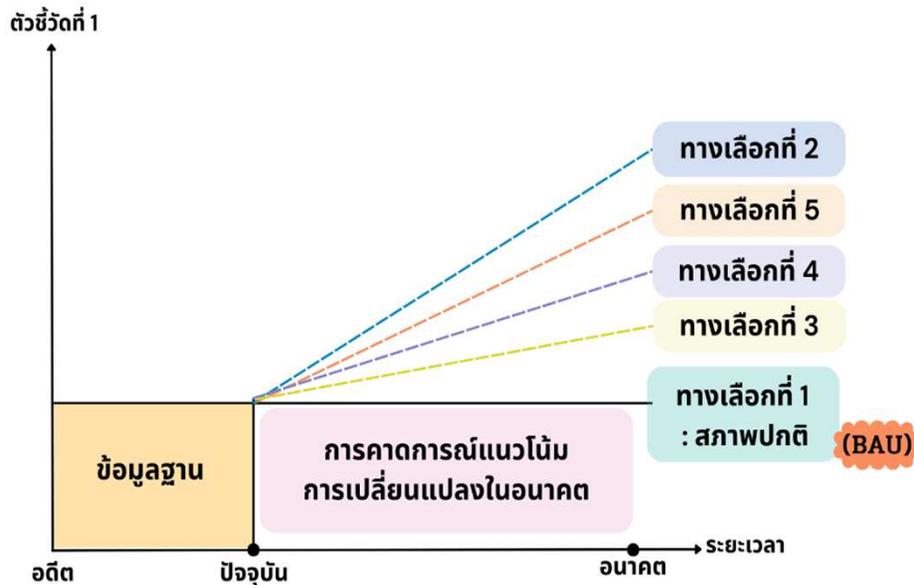
1) การหาสภาพปกติ (BAU)

- มีการนำผลจากขั้นตอนการประเมินข้อมูลฐาน ตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง **จากอดีตถึงปัจจุบัน มาคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต** ตามบริบทหรือสถานการณ์เดิม
- **มีผลการแสดงข้อมูลหรือสารสนเทศ** ที่เห็นการคาดการณ์แนวโน้ม เช่น รูปแบบกราฟ Infographic เป็นต้น

2.1) การพัฒนาทางเลือก

เกณฑ์การกำกับ :

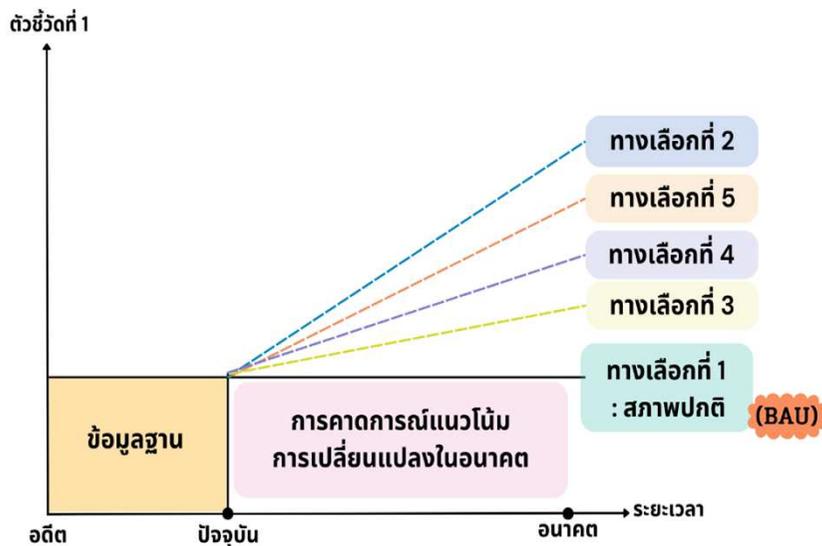

2) การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

- ความสอดคล้องของทางเลือก กับเป้าหมายการพัฒนา ประเด็นยุทธศาสตร์ ประเด็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมถึง ข้อมูลสถานภาพด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้าน สิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงของพื้นที่
- มีความสอดคล้องกับระดับของแผนที่จัดทำ SEA
- มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรวบรวมความต้องการ **ความคิดเห็น**ของผู้มีส่วนได้เสีย และการระดมความคิดเห็น โดยครอบคลุมผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เหมาะสม
- ทางเลือกที่กำหนด **สามารถทำให้เกิดการพัฒนาที่มีความ ยั่งยืน**
- **มีคำอธิบายแต่ละทางเลือก** ครอบคลุมลักษณะ จุดเน้น รวมทั้งมีการเปรียบเทียบรายละเอียดข้อดี ข้อเสีย และความเสียงของทางเลือก

2.1) การพัฒนาทางเลือก

เกณฑ์การกำกับ :

2) การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ (ต่อ)

- **จำนวนและลักษณะของทางเลือก ต้องมีความเหมาะสม** ไม่มีทางเลือกจำนวนมากเกินไป ลักษณะของทางเลือก มีการผสมผสานระหว่าง Top-down approach และ Bottom-up approach และไม่เป็นลักษณะต่อยอด (Add Up)
- สามารถดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ภายในระยะเวลาและทรัพยากร ภายใต้แผนหรือแผนงานที่มีความเป็นไปได้ในเชิงเทคนิคและเชิงสถาบัน
- **มีบันทึก หรือสรุปการระบุเหตุผลในการพัฒนา หรือไม่พัฒนาทางเลือก** รวมถึงอุปสรรค ข้อจำกัด ทั้งเชิงเทคนิค วิชาการ การปฏิบัติ ของทางเลือก ที่พัฒนาขึ้น

2.2) การประเมินผลกระทบจากทางเลือก

เกณฑ์การกำกับ :

- **ความครอบคลุม เหมาะสม** ของเกณฑ์และแนวทางประเมิน
- **ความถูกต้อง** ของกระบวนการประเมินผลกระทบจากทางเลือก
- มีการ**สรุปข้อเสนอทางเลือกที่เหมาะสม** พร้อมระบุเหตุผล
- มีการจัดทำตัวชี้วัดผลประโยชน์และผลกระทบ รวมถึงสถานการณ์อ้างอิง (Baseline) สำหรับตรวจสอบความก้าวหน้าของผลประโยชน์และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการตามทางเลือก
- มีการ**บันทึก หรือสรุปข้อมูลปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด** ทั้งทางวิชาการและทางเทคนิค รวมถึงสมมติฐานและความไม่แน่นอนของทางเลือกที่พัฒนา

ตัวชี้วัด	คะแนน		
	ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
 เศรษฐกิจ	7	5	3
 สังคม	6	8	4
 สิ่งแวดล้อม	2	7	5
รวม	15	20	12

3) การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Measures)

ขอบเขต :

- การกำกับให้แผนที่จัดทำ SEA มีการกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริม หลีกเลี่ยง ลดหรือบรรเทา อย่างรอบด้าน เหมาะสม มีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และบรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เกณฑ์การกำกับ :

- มีการระบุ โอกาส ความเสี่ยง ความไม่แน่นอน หรือ ผลกระทบที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ของทางเลือก
- วัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการกำหนดมาตรการด้านความยั่งยืน ถูกกำหนดอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดทำ SEA ประเด็นยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผลการระบุโอกาส ความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของทางเลือก
- การกำหนดมาตรการ **ครอบคลุมทั้งมาตรการส่งเสริม หลีกเลี่ยง ลดหรือบรรเทา** ทั้งนี้ความครบถ้วนของมาตรการ อาจพิจารณาจากลักษณะของทางเลือกที่เหมาะสม รวมถึงบริบทของแผน

ตัวชี้วัด	มาตรการเพื่อความยั่งยืน		
	ส่งเสริม	หลีกเลี่ยง	ลดและบรรเทา
 เศรษฐกิจ	↑	×××	↓↓
 สังคม	↑	××	↓
 สิ่งแวดล้อม	↑↑	×	↓

3) การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Measures) (ต่อ)

เกณฑ์การกำกับ (ต่อ)

- มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีความเฉพาะเจาะจง วัตถุประสงค์ เพียงพอในการส่งเสริมโอกาส **จัดการความเสี่ยง** และความไม่แน่นอนให้อยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ และสามารถเยียวยา หรือฟื้นฟูผลกระทบที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในระดับที่ผู้ได้รับผลกระทบสามารถยอมรับได้
- มีการกำหนด **ช่วงกรอบระยะเวลาของมาตรการ** ที่เสนอ โดยต้องสอดคล้องกับช่วงเวลา การดำเนินงานตามแผน
- **ระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบ** ที่ชัดเจน เช่น อาจแบ่งเป็นหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน
- เปิดโอกาสให้มีกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อร่วมกันเสนอมาตรการ พร้อมทั้งบันทึกความเห็นที่ได้ เหล่านั้น
- มี **กลยุทธ์ในการติดตาม การปรับเปลี่ยน** เพื่อติดตามความคืบหน้า และทำการปรับเปลี่ยนมาตรการ ได้ตามความจำเป็น

4) การจัดทำรายงาน SEA (SEA Report)

ขอบเขต :

- การกำกับให้ทุกกระบวนการของการจัดทำ SEA ถูกบรรจุเอาไว้ในรายงาน SEA เพื่อเป็นการบันทึกข้อค้นพบต่าง ๆ ที่เกิดจากกระบวนการจัดทำ SEA อย่างถาวรและเป็นการนำเสนอกระบวนการจัดทำ SEA ที่เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้

เกณฑ์การกำกับ :

- การจัดทำรายงาน **มีการอธิบายกระบวนการ ขั้นตอน และระเบียบวิธี** ในการจัดทำ SEA
- องค์ประกอบของรายงาน **มีสาระครบถ้วนในทุกขั้นตอน** เชื่อมโยง ร้อยเรียงให้ต่อเนื่องกัน กระชับ ใช้ภาษาเข้าใจง่าย
- รายงานต้องประกอบด้วย **รายงานวิชาการ (Technical Report) และ รายงานฉบับประชาชน (Non-Technical Report)** เพื่อให้ประชาชนทั่วไปทำความเข้าใจได้ง่าย
- มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ต่อร่างรายงาน SEA
- มีการบันทึกความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง ก่อนที่จะจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

การกำกับขั้นตอนสนับสนุน เพื่อให้การจัดทำ SEA
และการนำ SEA ไปประกอบการจัดทำแผน มีประสิทธิภาพ

5) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Participation)

6) การบูรณาการ SEA กับแผน (Integration)

7) การติดตามและทบทวน โดยกลไกของหน่วยงานเจ้าของแผน

8) การทบทวนโดยผู้ทรงคุณวุฒิอิสระ

9) ความสอดคล้องกับมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติระดับสากล
เฉพาะด้านอื่น ๆ

5) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Participation)

ขอบเขต :

- การกำกับให้การจัดทำแผนด้วย SEA เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมพิจารณา กำหนดขอบเขตและประเด็นสำคัญของแผน อย่างครอบคลุม และกำกับว่ารายงาน SEA ได้นำข้อมูลนำเข้าและการตอบสนองต่อข้อห่วงกังวลของผู้มีส่วนได้เสีย เข้ามาพิจารณาอย่างครบถ้วนและรอบคอบ

เกณฑ์การกำกับ :

- **ความครอบคลุมของขั้นตอนที่จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยต้องถูกกำหนดไว้หรือแทรกอยู่ในขั้นตอนที่สำคัญ จำเป็น ที่จะต้องนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้เสีย มากำหนดขอบเขตหรือจัดทำประเด็นสำคัญต่าง ๆ
- **มีความสอดคล้องกับแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม** ที่จัดทำในขั้นตอนการกำหนดขอบเขต (Scoping)
- **การบูรณาการความคิดเห็น และข้อเสนอแนะสู่การจัดทำ SEA และการจัดทำแผน**
 - มีการบันทึก สรุปผล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทั้งจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ไว้อย่างชัดเจน จำแนกตามกระบวนการ
 - มีการนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่สำคัญ และจำเป็น ไปปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดทำ SEA รวมถึงการบูรณาการเข้ากับการจัดทำแผน

6) การบูรณาการ SEA กับแผน (Integration)

ขอบเขต :

- พิจารณาความถูกต้อง สมบูรณ์ และครอบคลุมของนำผลการจัดทำ SEA ในทุกขั้นตอน ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ มาจัดทำรายงาน SEA และใช้เป็นเครื่องมือตัดสินใจในการบูรณาการประเด็นเข้ากับแผน

เกณฑ์การกำกับ :

- รายงานการจัดทำ SEA มีโครงสร้างเนื้อหาที่ดี เหมาะสม **สำหรับการให้ข้อมูลต่อกระบวนการตัดสินใจนำไปบูรณาการกับแผน**
- กระบวนการและผลลัพธ์ของการจัดทำ SEA **ถูกนำเสนอไปยังผู้ตัดสินใจของหน่วยงาน อย่างโปร่งใส ครอบคลุม**
- ผลการจัดทำข้อสรุป และคำแนะนำในการบูรณาการเข้ากับแผน **ได้มาจากแนวทาง และผลการวิเคราะห์ทางวิชาการและทางเทคนิคที่ดี**
- **มีสรุปวิธีการนำข้อมูลจากรายงาน SEA และผลการปรึกษาหารือมาพิจารณาจัดทำแผน และสรุปว่ามีการนำประเด็นสิ่งแวดล้อมมาบูรณาการกับแผน หรือแผนงานอย่างไร** พร้อมทั้งระบุเหตุผลในการเปลี่ยนแปลง หรือไม่เลือกดำเนินการ
- **จัดทำเอกสารที่รายงานกระบวนการและผลการตัดสินใจ** ผลการดำเนินการที่ตอบสนองต่อผลการจัดทำ SEA และข้อแนะนำที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการกับการจัดทำแผน

7) การติดตามและทบทวน โดยกลไกของหน่วยงานเจ้าของแผน

ขอบเขต :

- การกำกับ ติดตาม การปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผลการจัดทำ SEA และทบทวนประสิทธิผลของมาตรการเพื่อความยั่งยืนที่กำหนดขึ้น เมื่อระยะเวลาผ่านไป

เกณฑ์การกำกับ :

- มีการจัดทำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนในการติดตามและทบทวน
- พิจารณาผลกระทบที่จำเป็นที่ต้องได้รับการติดตามตรวจสอบให้แน่ชัด ซึ่งมาตรการติดตามตรวจสอบต้องมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการ SEA อย่างชัดเจน
- การติดตามตรวจสอบ ต้องคำนึงถึงทั้งผลกระทบเชิงลบและเชิงบวก
- มีการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับติดตาม ประเมินผล
- มีการระบุกรอบเวลาของการติดตาม และกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงาน อย่างชัดเจน
- มีการทบทวนเป็นระยะ เพื่อประเมินประสิทธิผลจากคำแนะนำที่เป็นผลจากการจัดทำ SEA ต่อการจัดทำแผน
- มีการสร้างวงจรข้อเสนอแนะ (Feedback Loop)
- มีบันทึก หรือเอกสารผลการติดตาม ทบทวน และข้อเสนอแนะ

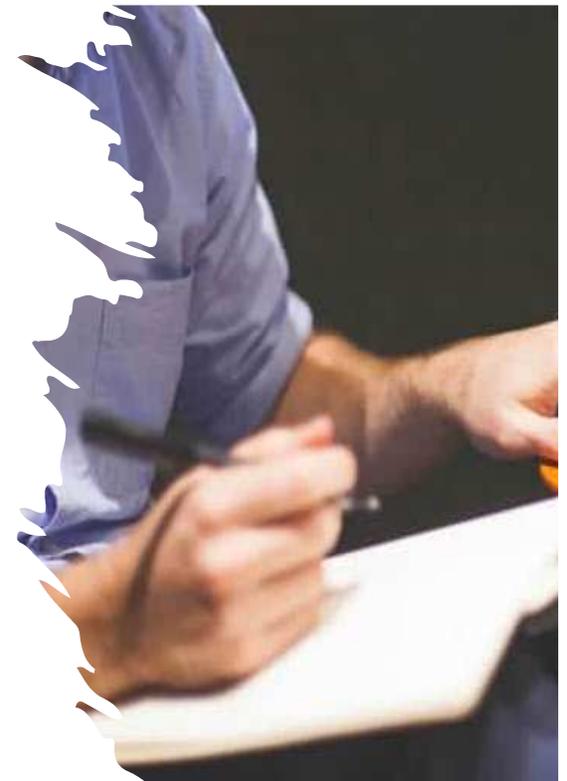
8) การทบทวนโดยผู้ทรงคุณวุฒิอิสระ

ขอบเขต :

- พิจารณาความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิอิสระหรือผู้ตรวจสอบอิสระ ตลอดการจัดทำ ที่สนับสนุนการกำกับการจัดทำ SEA ในประเด็นเฉพาะและการประเมินคุณภาพและประสิทธิผลของ SEA

เกณฑ์การกำกับ :

- มีการบันทึก หรือสรุปความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิอิสระ หรือผู้ตรวจสอบอิสระที่มีต่อกระบวนการและผลการจัดทำ SEA ในแต่ละขั้นตอน
- ตรวจสอบรายการคำแนะนำและข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิอิสระหรือผู้ตรวจสอบอิสระ ตลอดกระบวนการจัดทำ SEA ว่า**ได้มีการนำความเห็นมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง กระบวนการจัดทำ SEA** ที่ช่วยสนับสนุนการกำกับในประเด็นเฉพาะ และประเมินคุณภาพและประสิทธิผลของ SEA อย่างเป็นกลาง

9) ความสอดคล้องกับมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติระดับสากลเฉพาะด้านอื่น ๆ (หากมี)

ขอบเขต :

- การตรวจสอบเพื่อให้การจัดทำ SEA สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและแนวปฏิบัติที่ดีในการประเมินผลกระทบของแผน ที่มุ่งสู่ความยั่งยืน

เกณฑ์การกำกับ :

- ผลการทบทวน **ทิศทางการพัฒนา ประเด็นสำคัญ ที่มาตรฐานสากล หรือแนวปฏิบัติที่ดี ได้กำหนดไว้** และการจัดทำแผนนั้น ๆ ควรปฏิบัติตาม หรือมีความเกี่ยวข้อง
- **ความเชื่อมโยง สอดคล้อง** ของการกำหนดขอบเขต ตัวชี้วัด มาตรการเพื่อความยั่งยืน **ต่อมาตรฐานสากล หรือแนวปฏิบัติที่ดี** ที่แผนนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งได้ระบุประเด็นไว้ในการจัดทำ SEA
- พิจารณาว่า **ได้มีการนำประเด็นสำคัญจากมาตรฐานสากล หรือแนวปฏิบัติที่ดี ที่ได้กำหนดหรือแนะนำไว้ มาประยุกต์กับการจัดทำ SEA** บ้างหรือไม่

(ร่าง) คู่มือการกำกับงานวิชาการ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาด้วย SEA

โดย

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กุมภาพันธ์ 2567

การกำกับประสิทธิผล และปัจจัยสนับสนุน SEA (แบบองค์รวม)

ประกอบด้วย

- 1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA
- 2) การกำกับปัจจัยสนับสนุนของ SEA

1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA

ผู้กำกับการจัดทำฯ จะต้องประเมินคุณภาพงานและประสิทธิผลของ SEA โดยประเมินว่ามีประเด็นใด ซึ่งไม่ควรพลาดที่จะพิจารณาในขณะที่กำลังจัดทำและดำเนินงานกระบวนการ SEA ซึ่งการประเมินคุณภาพงานและประสิทธิผลของการจัดทำ SEA เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้กำกับการจัดทำ ประกอบด้วย

1 การประเมินคุณภาพงาน (Quality Assessment)

2 การประเมินประสิทธิผลของ SEA (Effectiveness Assessment)

1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA

1 การประเมินคุณภาพ

1. ความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล

- (1) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของแหล่งข้อมูล
- (2) ประเมินความครบถ้วนของวิธีการรวบรวมวิเคราะห์และตีความข้อมูล

2. ความเหมาะสมของระเบียบวิธีการศึกษา

- (1) ประเมินความเหมาะสมของวิธีการจัดทำในทุกขั้นตอนของกระบวนการ SEA ที่ใช้ในการกลั่นกรอง การกำหนดขอบเขต การประเมินข้อมูลฐาน เป็นต้น
- (2) ตรวจสอบให้แน่ใจว่าวิธีการสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดและมาตรฐานในการประเมิน

3. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม

- (1) ประเมินความครอบคลุม ความโปร่งใส และประสิทธิภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย
- (2) ตรวจสอบว่าความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียได้รับการบันทึกและรวมเข้ากับกระบวนการ SEA อย่างเพียงพอ

1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA

1 การประเมินคุณภาพ (ต่อ)

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินทางเลือก

- (1) ประเมินความครอบคลุมและความเที่ยงธรรมของกระบวนการพัฒนาและประเมินทางเลือก
- (2) ตรวจสอบให้แน่ใจว่าทางเลือกได้รับการประเมินตามเกณฑ์และสมมติฐานที่สอดคล้องกัน

5. การบูรณาการความยั่งยืน

- (1) ประเมินขอบเขตที่หลักการความยั่งยืนถูกรวมเข้ากับกระบวนการ SEA
- (2) ประเมินความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรการที่ยั่งยืนที่แนะนำ

1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA

2 การประเมินประสิทธิผลของ SEA

1. การคาดการณ์ผลกระทบและการบรรเทาผลกระทบ

- (1) ประเมินความถูกต้องของผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่คาดการณ์ไว้
- (2) ประเมินความเพียงพอและประสิทธิผลของมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เสนอ

2. การสนับสนุนการตัดสินใจ

- (1) ประเมินความชัดเจน ความเกี่ยวข้อง และความทันเวลาของการค้นพบและข้อเสนอแนะของ SEA สำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจ
- (2) ตรวจสอบว่า SEA มีส่วนช่วยในการตัดสินใจและการพัฒนาแผน โดยการให้ข้อมูลการประเมินและผลลัพธ์
- (3) ติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบเชิงลบที่อยู่เหนือการคาดการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องยากที่จะระบุและใช้กลไกการติดตามตรวจสอบ

1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA

2 การประเมินประสิทธิผลของ SEA (ต่อ)

3. การติดตามและประเมินการนำผลลัพธ์ SEA ไปใช้

- (1) ประเมินการดำเนินการตามแผนการติดตาม ประเมินผล เพื่อติดตามประสิทธิผลของข้อเสนอแนะของ SEA
- (2) จะต้องติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีนัยสำคัญจากการดำเนินการตามแผนและแผนงาน เพื่อเฝ้าระวังผลกระทบที่ไม่คาดคิดในระยะเริ่มต้น ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขผลกระทบได้อย่างเหมาะสม
- (3) ประเมินการตอบสนองและการปรับตัวของแนวทาง กลยุทธ์ ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
- (4) ข้อมูลการติดตามตรวจสอบมีความเหมาะสมกับความต้องการที่เป็นปัจจุบันและมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

1) การกำกับประสิทธิผลของ SEA

2 การประเมินประสิทธิผลของ SEA (ต่อ)

4. การปฏิบัติตามข้อกำหนดและความรับผิดชอบ

- (1) ตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมายและข้อบังคับที่ควบคุมกระบวนการจัดทำ SEA
- (2) ประเมินความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความสมบูรณ์ของกระบวนการและผลลัพธ์ของการจัดทำ SEA

2) การกำกับปัจจัยสนับสนุนของ SEA

1. การพิจารณาบริบทแวดล้อม

เกณฑ์การกำกับ

- ความสอดคล้องกับกรอบนโยบาย กฎหมาย และพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- การพิจารณาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่อาจมีอิทธิพลหรือได้รับผลกระทบ

2. การเสริมสร้างศักยภาพผู้มีส่วนได้เสีย

เกณฑ์การกำกับ

- การระบุช่องว่างของการเพิ่มขีดความสามารถ และแผน กิจกรรมการฝึกอบรมที่ตรงเป้าหมาย
- การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA

3. การประเมินและบริหารความเสี่ยง

เกณฑ์การกำกับ

- การประเมินความเสี่ยง การระบุผลกระทบเชิงลบ และมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เหมาะสม เพียงพอ
- กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง ถูกรวมเข้ากับกระบวนการจัดทำ SEA เพื่อลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ และเพิ่มความยืดหยุ่น

2) การกำกับปัจจัยสนับสนุนของ SEA

4. การสื่อสารและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

เกณฑ์การกำกับ

- มีการกำหนดกลยุทธ์และช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนมีส่วนร่วม
- กิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ที่ได้รับการปรับให้เหมาะสมกับผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลายเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถเข้าถึงและครอบคลุมในกระบวนการจัดทำ SEA

5. การพิจารณาด้านจริยธรรม

เกณฑ์การกำกับ

- ยึดมั่นในแนวทางและหลักการทางจริยธรรมในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย
- การรักษาความลับ ความเป็นส่วนตัว และความยินยอม (หากมี)

2) การกำกับปัจจัยสนับสนุนของ SEA

6. ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและการประเมินผล

เกณฑ์การกำกับ

- มีการกำหนดตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) เพื่อวัดความคืบหน้าผลลัพธ์และผลกระทบ
- มีการประเมินอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินการมีส่วนร่วมของ SEA ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และวัตถุประสงค์เชิงนโยบาย

7. บทเรียนที่ได้เรียนรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

เกณฑ์การกำกับ

- การจัดทำเอกสารอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับประสบการณ์ ความท้าทาย และความสำเร็จที่เกิดขึ้น ตลอดกระบวนการจัดทำ SEA
- การเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดแก่ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนในวงกว้าง

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (1)

ท่านเห็นว่า คู่มือการกำกับฯ ได้แนะนำการกำกับกระบวนการศึกษา SEA ในประเด็นขอบเขต หลักเกณฑ์ และผลลัพธ์ไว้อย่างเหมาะสม ครบถ้วนแล้วหรือไม่ เพื่อให้การกำกับ SEA มีประสิทธิภาพ ได้แก่

- การกำหนดขอบเขต
- การพัฒนาและการประเมินทางเลือก
- การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน
- การจัดทำรายงาน SEA

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (2)

มีประเด็นใด นอกเหนือจากการกำกับกระบวนการ SEA ในแต่ละขั้นตอน ที่ผู้กำกับฯ จะต้องพิจารณาเพิ่มเติม (ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกต่าง ๆ) ได้แก่

- การประเมินคุณภาพงานของ SEA
- การประเมินประสิทธิผลของ SEA
- การกำกับปัจจัยสนับสนุนของ SEA

แบบประเมินความพึงพอใจการจัดกิจกรรม

ขออนุเคราะห์ประเมิน
โดยสแกน QR Code

UAE

ขอบคุณครับ/ค่ะ

